

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐSÉG: Debrecen,
Révész-tér 2. szám. (Kistemplom.)

KIADÓHIVATAL: Debrecen,
Kálvin-tér 17. szám. (Püspöki hivatal.)

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési ár 1 évre 12—pengő.
Postatakarékpénztári csekk számla: 43.916

FŐSZERKESZTŐ: D. Dr. RÉVÉSZ IMRE. FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: URAY SÁNDOR.

MEGTARTATÁSUNK FELTÉTELE

„És léssen, hogy mindaz, aki az Úrnak nevét segítségül hívja: megtartatik.“
(Csel. 2:21.)

Isten minden embert üdvözíteni akar. Mi azonban olyanok vagyunk, mint a gyermek: inkább nyúlunk a színes üvegyöngyök után, amit a világ kínál, mint a gyémánt után, amivel Isten akar megajándékozni bennünket. Ezért állandóan csak fájdalmat okozunk mennyei Atyánknak.

Isten nem mond le könnyen veszni indult gyermekeiről: rólunk. Hív, kérlel, ösztönöz, fenyeget, megfélemlít, meglátogat, büntet, összetör, hogy feleszméljünk és elfogadjuk a gyémántot: a Krisztusban felkínált üdvösséget.

Mi más ez a mostani véres idő, a bűnnek félelmetes aratása, az egyetemessé váló pusztulás, halál: mint az Ő nagy és talán utolsó — figyelmeztetése? Olyan zűrzavar, összekuszáltság, Isten haragjának olyan félelmetes jelei, hogy az ember úgy érzi: megrepedt pallón áll egy mérhetetlen mélységű szakadék felett, még csak egy recsenés és letörik alatta az egyetlen átvezető út, maga pedig belezuhan a szörnyű mélységbe.

Isten ezen a pünkösden a szabadulás útját, a megtartatás egyetlen feltételét mutatja meg az égi szikrát önmagában egyre jobban oltozó embernek. Még nem vette le rólunk tekintetét. A Kegyelem órája még nem ütötte el a tizenkettőt. Most még kérhetjük a Szentlelket, Aki „eltereli figyelmünket magunkról. Meggyőz arról, hogy semmik vagyunk és hogy Krisztus minden mindekben“. Még csak azt látjuk világosan, hogy semmik vagyunk. Figyelmünk még túlságosan csüng önmagunkon. Lassan, vajúdba születik bűnbánatunk és megtérésünk. Nem minden mindenkben Krisztus számunkra, mert elfogadására „restek“ vagyunk.

A tüztengerből való kiszabadulásra, a mélységből való kijutásra Szentlélekre van szükségünk, Aki bűnbánaton és megtérésen át elvezet Krisztushoz bennünket, hogy megtartassunk.

A hitből fakadó könnyörgés, az Úr nevének segítségül hívása a megtartatás egyetlen feltétele. Csak a hitellen ember nem bírja el ezt a feltételt, tehát összetörik alatta.

Istennek ma az a pünkösdi üzenete, hogy hívjuk segítségül az Ő nevét, akár mint hávédek idehaza, akár mint harcolók az első vonalban. Eggedül ekkor tartatunk meg a legnagyobb sötétség közepette is.

„Amikor az imádságot ápoljuk, nem telepítünk be életünkbe valami idegen bevándorlót, hanem lelkünknek egy bennszülött polgárát neveljük fel.“ Minél erősebb lesz lelkünknek ez a „bennszülött polgár“, annál közelebb jutunk a szabaduláshoz s annál bizonyosabb megtartatásunk: az üdvösség.

Isten ma is kitölt Lelkéből minden testre, hogy prófétáljanak fiaink és leányaink, ifjaink látásokat lássanak és véneink álmokat álmodjanak s az Úr ítéletének félelmetes jelei között is megtartassanak Krisztus által, akik az Ő nevét segítségül hívják.

A szabadulás egyetlen útja az egyes ember, a magyarság s az egész emberiség számára: az Úr nevének segítségül hívása. Arra kiárad a Lélek s tüzeben elég minden szenny: gyűlölet, önzés, hitelenség s a gyilkoló fegyverekből így kovácsolódnak békés szerszámok.

A kiváltság pedig az, hogy az Úrnak nevét mindenki segítségül hívhatja.

Legyen azért egész lényünk nagy, forró, esengő könnyörgés: Jövel Szentlélek Úr Isten! — tudva, hogy „a Lélek is segítségére van a mi erőtlenségünknek. Mert azt, amit kérnünk kell, amint kellene, nem tudjuk; de maga a Lélek esedezik miérettünk kimondhatatlan fohászkodásokkal“ (Róm. 8:26).

Jövel Szentlélek Úr Isten!

Barcza József.

Készülés közben

Többször gondoltam már arra, hogy milyen tanulságos lenne, ha mi, lelkipásztorok valami megfelelő formában időnként fel tudnók tární igehirdetésre való készülődésünk belső vívódásait. Pontosan azt, amit a szószéken vagy kinyomtatott prédikációban már nem szoktunk megmondani.

Küldetésünk egyik legmaradandóbb élménye az, amikor rájövünk arra, hogy az *igazi* mondanivaló nem a mi művünk s a mi egyéni, emberi részvételünk a prédikálásban legtöbbször inkább az ügyetlen lábatlankodáshoz hasonlít. Amikor tehát a prédikációra való készülést rem így fogalmazzuk meg: *Mit mondjak?* Hanem inkább így: *Mit hagyjak el* — mint pusztán emberi hozzáadást — a nyelvem vagy toltam végére toltuló mondanivalóból?

Termőbb mozgalmat aligha lehetne elképzelni egyházunkban, mintha egyszerre az eddignél jóval serényebben villogna a készülő lelkipásztor kezében valami jelképes véső vagy szekerce. És íróasztala körül megtelne a föld a lehulló forgácsokkal. És a szószékeken a következő alkalmakkor már simább, gyalultabb, egyszerűbb, de éppen ezért fokozottabban használható eszközként jelenne meg a Szentlélek Isten számára a prédikáció.

Ugyanakkor pedig őszinte bűnbánattal gondolnánk valamennyien azokra a régebben elmondott beszédekre, melyeket főképpen az jellemzett, hogy tűzön-vízen keresztül beléjük foglaltunk minden ötletet, amely a témán vagy textuson való merengés közben eszünkbe jutott.

Több forgács: jobb prédikáció.

*

Textust keresek pünkösdi prédikációmhoz. Forogatom a bibliát, milyen jó volna, ha lenne egy konkordanciám is. Olyan textust szeretnék, amelyben a Szentlélekről van szó ugyan, de ritkaságánál fogva valami meglepő is lesz benne.

Azután elszégyelem magam. Milyen csúnya modorosság volna ez. Hát nem a Cselekedetek könyve második részének első fele — a kettős tüzes nyelvek megjelenése — kívánczik textusul e napra? Miért akarok más textus alapján *erről* prédikálni. Ez olyanféle lenne, mintha a jobboldalomon lévő zsebből mindenáron a balkezemmel próbálnék kivenni valamit.

Igen, de erről már jó egynéhányszor prédikáltam — lüzöm a gondolatokat tovább.

Ismét lehull egy forgács. Arra gondolok ugyanis, hogy több protestáns liturgiában *minden* istentiszteleten hozzáméri a gyülekezet magát *ugyanahhoz* a textushoz, nevezetesen a Tízparancsolathoz; hát mi nem tudnók megtenni, hogy minden pünkösdi ünnepe (tehát évenként egyszer) *ehhez* mérjük magunkat? Egy hosszú gondolatsor végén ugyanis felkődlik előttem, hogy a prédikációnak egy hamis felfogása kísért engem ebben a pillanatban: Azért idegenkedem az azonos témáról való prédikálástól, mert valamikor régen magam is úgy gondoltam, hogy a mi tolmácsolnivalónk, azaz *kérügmánk* lényegében nem más,

mint különböző kegyes *témák gyűjteménye*. Ilyen „téma“ lenne a pünkösdi története, amit ha egyszer jól megjegyzett magának az ember, hát nincs mit vele tovább foglalkozni. Hála Istennek, azóta már *nem így* nézem a kérügmát és a prédikációt s így okom sincs arra, hogy a textus megismétlésétől tartózkodjam.

Akkor ebből *perikópa* lesz számomra — ijjezek.

Villan a fejsze. Lehull a „római katolikus“ perikópától való belémoltott, de meglehetősen okatlan félelem. Valahogy meglátom ugyanis, hogy a szabad textusválasztásba vetett *vákhil* éppen annyira evangéliumellenes, mint a „perikópa“ fő-mumussá emeltetése. Kissé elmosolyodom azon, hogy milyen nyomorult módon tudom csak megfogalmazni a probléma megoldását: Nem lennének eléggé szabadok, ha félnék a perikópától...

Azután tovább viaskodom. Egy szempillantást an végigvonul előttem a kettős tüzes nyelvek megjelenésével kapcsolatos szent történetnek egy meglehetősen elterjedt magyarázata. Körülbelül így: *Az eladdig félnék és gyáva apostolok — akik a Szentlélek teljes híjával voltak — elnyerik ezt a drága ajándékot. Többé nincs is szükség arra, hogy kívánczozzanak utána, mert hiszen bőséges útravalót kaptak belőle. A mi feladatunk ma pedig az, hogy annyira-amennyire lemásoljuk az ő lelkiállapotukat s evégből mi is kérjük a Szentléleket.*

Bizonyos, hogy a gyülekezet nagy része *így* gondolkozik a pünkösdi történetéről. Bibliaórán néhányszor próbát tettem ezzel.

Csak hogy az előttem lévő biblia szinte láthatólag tiltakozik e magyarázat ellen. Mielőtt azonban újabb forgácsokat tépnék le, óvatosabbá válok. Könyveim közül kikapom a Hitvallást s gyorsan átolvasom, „átismétlem“ a Szentlélekről és ünnepekről való részeket. Az „atyák bizonyoságtételét“ jó ilyenkor meghallgatni.

Nyugalanságom nem múlik. Azon a félreértésen egy-kettőre túljutok, mintha a kettős tüzes nyelvek megjelenése lenne a Szentlélek *legelső* (vagy legünnepelesebb) megjelenése. A tájékozatlanságnak e magvát még pünkösdi napján sem szabad hintegetnem. A teljes Biblia első mondataiban már olvasok Róla. És azt sem szabad felejtennem, hogy például az a lélek, amely „ráugrott“ az *igazi* prófétákra, pontosan ugyanaz a Lélek volt, amely a jeruzsálemi felházban is megjelent. Legfeljebb a kijelentés nagyszerű pedagógiája mutatja fel más-más dicsőségben...

És nagyhirtelenében átgondolom azt is, hogy a Szentlélekkel Jézus földönjárása előtt is *gyakran* találkozunk. Nemcsak a keresztelés történetében, hanem a *tanítványokkal* kapcsolatosan is. „Nem test és vér jelentette meg ezt néked...“ (Máté 16:17b), mondja Jézus a hitvallást tévő Péternek. És már a missziói próbaúton (Máté 10) ezt az ígéretet nyerik: „Mert nem ti vagytok, akik szóltok, hanem a ti Atyátoknak Lelke az, a ki szól tibenetek“ (20. vers). A tanítványok tehát *már ekkor* a Szentlélek igazgatása alatt állottak.

Mondom, ezt a problémát hamar elintézem. Most már csak az a kérdés, hogy a földi munka

befejezése után mely alkalommal jön el a megígért Vigasztaló az ígért beváltásának nagyszerűségében?

Sötét vizek jönnek áramlásba lelkem mélyén. És megmozgatják a bizonyosságok cölöpépítményeit. Erre riadok: bizonyos az, hogy a kettős tüzes nyelvek megjelenése a Szentlélek megígért eljövételének locus classicus-a?

A János 20:22 és következő verseire gondolok. Itt mi homályosan a róm. kath. absolutio nemkívánatos közelségét sejdítjük néha s ezért gyorsan másra tereljük a szót. Mégpedig a kételkedő Tamásra, akinek alakja a „szabadgondolkodással“ és „nemes“ kételkedéssel azonosított protestantizmus ideje óta különösen nagy jelentőséggel bír. És nem vesszük észre ezt a kardinális kijelentést: „És amint ezt mondta, rájuk lehelle és monda nekik: Vegyetek Szentlelket.“

Ez a mi pünkösdünk előtt történt. Vajjon nem lehetne-e ezt ugyanannyi joggal a Szentlélek eljövételének tekinteni? Igaz, hogy a 40 napos „átmeneti időben“ ekkor még a földön volt a mi Urunk, de másrészt az is igaz, hogy már elhangzott a leg-hatalmasabb cezurát vágó szó: Elvégeztetett!

Ha ez így volna — töprengök —, akkor a pünkösd ünnepe az áldozócsütörtök elé esnék, s a mai pünkösd időmeghatározása egyedül a régi zsidó pünkösd idejének megtöltetlenül maradt, útszélén heverő régi tömlője volna.

A Csel. 1:8 igazít útba. A mennybemenetel alkalmával újra és kifejezetten ígéri a Szentlelket Jézus. Tehát ezután kell keresnem.

Ismét megtorpanok. Mátyás apostollá való választása még szintén a kettős tüzes nyelvek megjelenése előtt történt. Mi más pedig ez a történet, mint a Szentlélekre való rábizakodásnak, sőt a Szentlélek öntudatos megvallásának (Csel. 1:16!) gyönyörű textusa.

Most már nyugodtan leszelhetem ezt a forgácsot is, amelyre ezt írták régies ákom-bákommal: „Pünkösdkor jött el a Szentlélek először a szent apostolokra.“ Nem, ezt nem fogom mondani prédikációm-ban ezután. Bizonyos előttem, hogy pünkösd előtt már többször részesültek benne.

És mégis. Jó hogy megérkezek a jeruzsálemi felházhoz. Mert így nem jött el eddig a Szentlélek. Ekkor töri át a Lélek a tanítványok bizonyágtételén keresztül egy nép szűk határait. Csodálatos, hogy pontosan az a Péter áll fel a szólásra, aki később mégis inkább a zsidókeresztyének között munkálkodik buzgóságosabban. Így szava még hitelesebbé válik.

Most látom csak, hogy mi a pünkösd történet igazi lekiója: Minden jézusi szó és példázat, amelyben ő földönjártában arról tanított, hogy a „jövénnyek“ egykor meg fogják szégyeníteni a hivatalos nép fiait.

De mégse mondanám, hogy ekkor születik meg az egyház. Isten egyháza, mint az ő választottainak serege, már az Ótestamentumban megvolt. Szabatosan szólva: az újszövetségi egyház első gyülekezete áll ilyenkor előttünk. De ez olyan nagy dolog, hogy méltó erre külön ünnepet szentelni, nem lényeges, hogy ennek időpontját a már ekkor értelmét veszített

régi zsidó pünkösd (aratási ünnep) napjára tettek.

Eszembe jut még egy bibliai hely. Valamivel később a Cselekedetek könyvében ezt olvasom: „És minekutána könyörögtek, megmozdula a hely, ahol egybegyültek és betelének mindnyájan Szentlélekkel és az Isten beszédét bátorsággal szólják vala“ (4:31).

Milyen jó, hogy ez is így történt. Még tisztábban látom a pünkösd történet igazi egyedülvalóságát. Mert, bár ez rövidebb leírás, de alkotóelemek szerint pontosan ugyanaz, ami valamivel előbb a felházban történt. Csupán a misszió megindulásának nagyszerű vonása hiányzik belőle.

Most már lehull az a forgács is, mintha a Szentlélek valami végérvényes módon lett volna a tanítványok tulajdona. Nem, a Szentlélek sohasem lehet birtoklásunk tárgya. Újra és újra küldetik.

Minden prédikációnk megírásához elküldetik. Ezért a „közönséges“ vasárnapi prédikációnak mindig van pünkösd háttér: Lélekből szólunk. A pünkösd igehirdetés ezektől csak annyiban különbözik, hogy ilyenkor nemcsak Lélekből, hanem egyúttal a Lélekről is kell szólanunk.

... Most látom, hogy idáig semmit sem jegyeztem az előttem lévő fehér lapra. Csak vívódtam, kerestem. Most már elő kell vennem tollamat és írnom kell. Lelkemet pattanásig feszíti valami: az igazi pünkösd Krisztus hódító erejének s az anyaszentegyház szent imperializmusának emlékező napja. Nekünk, mai keresztyéneknek pedig a legnagyobb emberi álmunk sem több, mint a meglévő értékek megmentése...

Szenes László.

A Szentlélek munkája az Egyházban

A Szentháromság egy örök Isten harmadik személye a Szentlélek, a cselekvő, a munkálkodó Isten. Róla tesz bizonyosságot már az Ószövetség. A teremtéskor „Isten Lelke lebeg vala a vizek felett“ (I. Mózes 1:2) és ettől kezdve úgy a természet, mint a kegyelem világában a Szentlélek munkájának végnélküli, világosan felismerhető, összefüggő sorozatát láthatjuk.

A Szentlélek különösebb munkálkodása azonban az első pünkösd ünnepével az Anyaszentegyház megalakulásával kezdődik.

Krisztus azért jött e földre, mert a bűn által megromlott ember megismerni is képtelen volt Istent, annál kevésbbé tudta Istenben azt a gondviselő, szerető édesatyát látni, akinek holdog örvendéssel, föltétlen engedelmisséggel szolgáljon. Krisztusban ismerte meg az ember igazán Istent, így Krisztusban lett élete teljessé. Nem csoda hát, ha árváknak érezték magukat és végtelen szomorúsággal tekintettek a tanítványok Krisztus után, amikor felvitették tőlük a mennybe és csak akkor vigasztalódtak meg, akkor ocsúdtak fel levertségükből, amikor Krisztus ígérete szerint elküldte hozzájuk a Szentlelket.

A jeruzsálemi felsőházban várakozó, egyakarattal együtt lévő tanítványokon csoda esett, félnkség helyett orozslánbátorság, a helyzetet latolgotó emberi számíthatás helyett haláltmegvető hősiesség lett úrrá felettük. Az egyszerű, tanulatlan emberek teljes bölcsesség birtokába jutottak, „*megtelének mindnyáján Szentlélekkel és kezdének szólni más nyelveken, amint a Lélek adta nekik szólniok*“ (Cselekedetek 2: 4).

És Péter előállván, felemelé szavát és rögtönözve elmondta azt az azóta is leghatásosabb prédikációt, amelynek eredményeképpen azon a napon 3000 ember keresztkedett meg.

Nem Péter cselekedte ezt, hanem rajta, mint engedelmies eszközön keresztül, a Szentlélek. A Máté 10: 20-ban ezt olvassuk: „*nem ti vagytok, akik szólnok, hanem a ti Atyáknak Lelke az, aki szól tibenetek*“.

A Szentlélek segítette Pétert és a többi apostolt abban, hogy beszédjükre, tanításukra megnyíljen a hallgatóság szíve és elfogadják Uruknek Krisztust (I. Kor. 12: 3).

A tanítványok az első pünkösdkor és utána boldogan megtapasztalták, hogy olyan a lelkük, mint az aeol hárfá, amelyen az esti szellő magával ragadóan szép dallamokat játszik. Ők maguk csodálkoztak legjobban azon, hogy milyen hatalmas dolgok történnek bennük és általuk a Szentlélek ereje és hatása folytán. Új világ tárult fel előttük, amint a Szentlélek lett úrrá életükben. A természeti ember önzése eltűnt bennük, mint a köd a napfény hatására; „*jóságot és marhákat eladogatók és szétoztogatók azokat mindenkinek, amint kinek-kinek szüksége vala*“ (Csel. 2: 45). Nem korlátozták a gyülekezeti istentiszteletet a hetedik napra, az úrvacsorában való részesülést még ritkább alkalmakra, hanem „*minden nap egy akarattal kitarva a templomban és meglörve házanként a kenyeret, részesednek vala eledelben örömmel és tiszta szívvél, dicsérve az Istent*“ (Csel. 2: 46).

Nem csoda, ha naponként szaporodott a gyülekezet a felülről jött, meg sem értett, csak boldogan megtapasztalt Szentlélek ereje folytán. Megmagyarázni nem tudták, de teljes engedelmisséggel adták át magukat és bízták rá magukat a Szentlélek vezetésére. „*A szél jó és annak zúgását hallod, de nem tudod honnan jó és hová megy. Így van mindenki, aki Lélektől született*“ (Ján. 3: 8).

Az első századok diadalmas lendülete, a vértanúhalált is bátran vállaló hite, éppen azért állandóan fejlődő, gazdagodó élete után az egyház hanyatlását a Szentlélekben való megszegényedésben látjuk. Mind többen és többen akadtak a megkereszteltek között, akik *azt sem hallották: vagyon-e Szentlélek* (Csel. 19: 2).

A reformációban az egyház új pünkösdje jelentkezett. Szentlélekkel, tehát életerővel telt meg az egyház. A reformáció előtt sem a Szentlélek vonult el, hanem az egyház zárta be kapuit s így sötétségben, tanácstalanságban maradt, romlásnak indult. — A Szentlélekről alkotott különböző tévelygő felfogásokkal szemben, milyen kristálytisztán rögzíti le a református hitvallásos könyvünk, a Heidelbergi Káté 53. kérdése, hogy mit hiszünk a Szentlélekről. „*Hiszem először, hogy Ő egyenlő örök Isten az Atyával és a Fiával. Másodszor: hogy Ő nekem is adalott, engem igaz hit által Krisztusnak és minden Ő jótéteménye-*

nek részesévé tesz, vigasztal és velem marad mindörökké.“

A Szentlélek dagálya és apálya periódikusan jelentkezett az egyházban a reformáció után is. Valahányszor a maga anyagi erejére, tudományára, világi hatalmára támaszkodott, önmagában bizakodott, a Szentlélek irányítása elől elzárkózott az egyház: mindig jelentkezett a hanyatlás. Valahányszor a maguk ereje elégtelenségének beismerésével „*mindnyáján egy akarattal együtt valának*“ az egyház szolgái a Szentlélek ereje után sóvárogva, mindig kitöltetett az bő mértékben és új tavaszt hozott az egyház életében.

Az egyház missziói munkája a Szentlélek kiáradásának következménye. A missziói munkások engedelmies eszközei a bennük és általuk munkálkodó Szentléleknek.

Ha ma, amikor valóban elmondhatjuk, hogy gonoszok a napok, küzdelmes az egyház jelene és válságos a jövője, azt kérdezzük, hogy miben szükölködünk legjobban, miben bízhatunk az egyház élete szempontjából, azt mondhatjuk, hogy a Szentlélek fogyatkozott meg, a Szentléleknek engedünk kevés teret az egyházban, a Szentlélek szóhoz jutása, úrrá létele teheti egyházunk életét olyanná, hogy sója, kovása lehessen e szörnyű világrenzés után következő új korszaknak.

Református egyházunk is a Szentlélek hiányát érzi és szükségét kiáltja ma.

Elhomályosult annak látása, aki az anyagi erők elégtelenségét tünteti fel a hajók legfőbb okául. Annyi doktora talán sohasem volt az anyaszentegyháznak, mint a jelenkorban van.

Kiváló prédikátorokban, gyönyörű szép beszédekben igazán gazdagok vagyunk.

Mégis az elesettségek riasztó jeleit állapíthatjuk meg.

Jövel Szentlélek Úristen, tör fel a vágyakozás, kiált a könyörgés a szívek mélyéből!

Mi az útja a Szentlélek eljövételének? Ma is ugyanaz, mint az első pünkösdkor alkalmával: egyakarattal együtt lenni, imádkozva kérni és várni a Szentlelket. És úgy fogadni, ahogy az első pünkösdkor alkalmával a tanítványok fogadták. Totálisan. Nem pótléknak, nem segítségnek az emberi mellé, hanem egyetlenegy szükséges és fő dolognak.

Sok mindent elveszithetünk a pusztulás e szörnyű viharában, de szabad-e kétségbeesnünk? Gondoljunk rá, mivel rendelkeztek a tanítványok, vagy későbbi korban is eleink, mikor a Szentlélek birtokában a leggazdagabbak, legbátrabbak, legvonzóbb életűek voltak. Isten jót hozhat ki abból, ha elmarad tőlünk, lehull rólunk mindaz, amiben eddig túlságosan reménykedtünk és ami miatt a Szentléleknek nem tulajdonítottunk kellő fontosságot.

Az egyház igazi életét a multban a Szentlélek munkája jelentette, ami ezen kívül vagy e mellett volt, az csak akadályozta, rontotta a fejlődő életet.

Az egyház életét a jövőben úgy biztosíthatjuk, ha minden akadályt elhárítunk a Szentlélek útjából, ha mindnyáján egyakarattal együtt imádkozunk azért, hogy szálljon reánk, vegyen hírtokba bennünket, újítson meg bennünket, bennünk és általunk, mint engedelmies eszközei által építse meg Isten országát.

(Debrecen.)

Sípos Károly.

KÖLTEMÉNYEK

Írta: Baja Mihály.

I.

OLAJFÁK HEGYÉN.

*Utólszor áll az Olajfák hegyén,
Könny csillog a tanítványok szemén.*

*Oly szép, szelíd, oly biztató a táj,
Csak lútkon érzik, hogy belül mi fáj.*

*Ajkán még illatoznak a szavak,
Mint ha réten virágok nyílnak.*

*Harmatként hull szívökre még a csend
S a biztatás, hogy Lelke eljövend.*

*S Fiára halkan ráhajlik az Ég,
Reáborítja fénylő köntösét.*

*És míg feljök áldón vet kezét:
Megnyílt a Menny s Ő haza érkezett.*

II.

SZENTLÉLEK ISTEN.

*Szentlélek Isten, szállj le hozzánk,
Szárítsd fel újra könnyes orcánk.
S amivé őket, tégy azokká,
Tégy minket is apostolokká.*

*Szentlélek Isten, várva várunk,
Teljék be véled újra házunk.
Zúgj, mint a szélnek zendülése:
S indul a vérünk lüktetése.*

*Szentlélek Isten, jöj virrasztva
Várunk az áldott virradatra,
Egymásra nézünk koldús-árván,
Odakint hitszegés, csel, ármány.*

*Nélküled elbukunk egy szálig,
Véled megállunk mindhalálig,
Csendül az ajkunk új Igére,
Nem hullt hiába drága Vére!*

A szeretet pedagógiája

(Elmondotta dr. Péter Zoltán kollégiumi igazgató, a KIE anyáknapjára „Fiúk falva”-ünnepélyén, a Déri múzeumban)

Rousseau megállapítása szerint minden jó, ahogy a Teremtő kezéből kikerül, de minden elromlik az ember kezében. Nevelési vonatkozásban ezt úgy szokták értelmezni, hogy a gyermekkel veleszületik az ártatlanság, a jóság, és csak a rossz nevelés, a környezet rossz hatása rontja el a természetből fogva jónak született emberpalántát.

Ezzel a végeredményben optimista nevelési fel-fogással szemben a hívő keresztény nevelők az emberrel veleszületett eredendő bűnre hivatkoznak, és igyekeznek tapasztalatilag is bizonyítani, hogy a kisgyermek sem csupa ártatlanság, sőt sokszor megmutatkozik, hogy ezer ördög lakik benne. A materialista világrészlet lélekbúvárai pedig az egész lelki életet öröklött ösztönök és hajlamok, másfelől pedig a környezet hatásának kettős eredőjeként tüntetik fel, s következőképpen tehetetlennek állítják a nevelés minden erőfeszítését e sötét és kormányozhatatlan hatalmakkal szemben. Ez a pesszimizista elmélet odáig fajult, hogy ma már a tudományos pedagógia végéről írtak könyvet. Az ember annyira öröklött hajlamainak, ösztöni mélységeinek rab-szolgája, hogy csak igen felületes cselekvési rendben sikerül a leggondecsabb neveléssel is idomítani a társadalom uralkodó szokásaihoz, a jó erkölcs és izlés legelemibb követelményeihez, s mihelyt élet-érdekeit látja veszélyben, rögtön fenevaddá válik, önző bestia lesz, s az a kis műveltségmáz, amit nagy fáradsággal rakott rá a szülői ház és a nevelő-intézmények közös erőfeszítése, mint az ablaküvegre lehelt homály, enyészik el, s megmutatkozik az igazi,

természeti ember a maga szörnyű mivoltában, kényszerű adottságaival, javíthatatlan és leküzdhetetlen alsó ösztöneivel.

Mikor a „Fiúk-falva” mozgalomról hallunk, első gondolatunk, hogy az itt tapasztalt jelenségek megfordítják a mérleget a nevelési pesszimizmus oldaláról a derűlátó oldal javára. Mintha ez a dicséretes vállalkozás igen nagy mértékben Rousseau romantikus felfogását igazolná. Ezek az utcáról felszedett, már a bűnözés útjára tévedt, szerencsétlen jövő előtt állott gyermekek a tiszta élet utáni ösztönös vágygal fogadták el a feljök nyúló segítő kezét, és mint az életükhöz, olyan erősen ragaszkodnak új otthonukhoz. Kívülálló azt hihetné, hogy csak különböző fenyegetésekkel, erős eszközökkel lehet őket visszatartani attól, hogy kerekét ne oldjanak, s ne folytassák előbbi életmódjukat, pedig az az igazság, hogy ha egyáltalán lehetne büntetéssel, fenyegetéssel nevelni őket, a legnagyobb fenyegetés éppen a közös otthonból való kutasítás kilátásbá helyezése volna számukra. Ez a tapasztalat az az erős alap, amelyen továbbépíthetnek e nagyszerű kezdeményezés önzetlen munkásai.

Hiszen fáradozásaiknak csak úgy van értelme, ha azon az elsődleges és közvetlen eredménnyel túl, hogy Debrecen utcáit megszabadítsák egy sereg alkalmatlan elemtől, az a sokkalta nagyobb cél vezeti őket, hogy ezeket a züllésnek kitett ifjakat visszatérítsék a lejtőről, és megnyerjék a becsületes élet szilárd szándékának. Vagyis ha az egyszerű szociális célkitűzésnél magasabb nevelői célt is szolgálni kívánnak nagyon időszerű tevékenységükkel, ha nevelő munkával akarják őket felemelni az értékes magyarok sorába.

Ha van értelme a nevelésnek — mert manapság még ezt is sokan kétségbevonják —, az nem lehet

más, mint hogy általa a növendék értékesebbé válik. Miben jelentkezik ez? A dolgok, események, helyzetek tisztább megértésében, valóságúbb értékelésében és ennek megfelelő értékes magatartásban. Szükséges tehát a dolgok minél alaposabb megismerése, lényegük és becsük minél igazabb felismerése, végül cselekvéseinkben az az állandó törekvés, hogy általuk mindig a legértékesebb lehetőség váljék valósággá. Ezek a fiúk egész eddigi viselkedésükkel azt bizonyítják, hogy az élet magasrendű formálása iránt velük született és elpusztíthatatlan érzékük van, hogy vágyakozik a lelkük szebb élet után. Már akkor így volt ez, amikor életmódjuk messze állt a megvalósítható legjobb lehetőségtől. Amikor testi és lelki szennyben tengődtek. Megvolt bennük is, mint minden emberi lélekben megvan, nemcsak a gonosz kísértése, hanem az értékesebbhez való vonzódás, az értékek szeretete. Még szomorú életkörülményeik közt sem halt ki belőlük a felsőbb élet vágya, ez a nevelés nagy lehetőségének bizonyítéka és boldog ígérete. Van mit kezdenie a nevelőnek, mert az elérendő magas célok felé szinte ellenállhatatlan belső ösztönzés hajtja a sárban tengődő lelket is. Ez pedig végsőleg arra a kegyelmi tényre utal, hogy Isten mindenképp való pedagógiájának célkitűzése: *Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok!* — visszhangra talál az emberi lélekben.

Milyen különleges eljárással, milyen módszerrel lehet közelebb vinni a kívánatos cél felé ezeket a rendkívül mostoha körülmények közül nevelőotthonukba jutott ifjú lelkeket?

Nem az első kísérlet ez a pedagógia történetében arra, hogy züllésnek kitett, sőt részben már bűnöző életmódot folytató kiskorúakat visszatereljék a rendes élet útjára. Németországban mintegy 100 évvel ezelőtt otthonokat rendeztek be csavargó suhancok megjavítására (*Wichern*), és törvényes rendelkezések szabályozták jó ideje az elhanyagolt gyermekek gondozását. A külföldi példákban csak úgy, mint az itt köztünk most megvalósuló szeretetintézményben fényesen mutatkozik meg minden igazi nevelés alapvető törvénye: a megbecsülő és megtartó szeretet.

A büntetés ezeknek a fiúknak a fegyelmezésében nem jelenthet sokat, hiszen előző életükben már nyilvánvaló lett a félelem fegyelmezésének csődje. A büntetéstől való rettegés nem volt elég erős arra, hogy visszatartsa őket rendetlen életük apróbb nagyobb bűnétől. Mivel lehet hát megnyerni a jó ügynek ezeket a megtévedt gyermekeket? Nem fenyegetéssel, nem büntetéssel, nem erőszakkal, hanem egyedül a szeretet hatalmával. Miben mutatkozik meg a szeretet? Dédelgetésben? Hízkelésben? Gyöngédségekben? Az ilyesminek alig volna fogantatja. Nem is ezekben, hanem abban, hogy akit szeretünk, azt megbecsüljük, és ezt a nagyrabecsülésünket vele állandóan éreztetjük. Minden módon és minden alkalommal megmutatjuk, hogy számunkra végtelenül értékes, drága, hogy értékesebbé válásért, sőt magáért meglévő értékéért is áldozatokra vagyunk hajlandók, a magunk javait rendelkezésére bocsátjuk, végső esetben az életünk sem drága, ha szereteteinkért kell odaadnunk.

Ez a megbecsülő, nagyraértékelő szeretet fogadja kitárt karokkal a „*Fiúk-falvának*“ minden új lakosát. Eleinte kicsiségekben jelentkezik. Hogyan,

hát ő megérdemli, hogy rendes fekvőhelye, tiszta szobája, meleg eledele legyen? Hogy vele úgy bánjanak, hozzá úgy szóljanak, ahogy tisztességes embereknek jár ki? A napi élet apró dolgaiban mindegyre azt kell éreznie, hogy itt órára komolyan számítanak, mint rendes emberre, aki elvégzi a rábízottakat, hűségesen őrködik a közösség szerény javai felett, becsületesen törekszik minden tettelvel előmozdítani a kis társaság ügyét. Ez a megbecsülés, ez a valóban szinte alaptalanul előlegezett és egyre tetőződő *bizalom a legnagyobb fegyelmező erő*. Lindsey német pedagógus a múlt világháborút követő zavaros évek alatt Lipcse külvárosában elharapódzott ablakbeverésnek úgy vetett véget, hogy a már-már veszélyes szenvedéllyé nőtt csinnytevés elkövetőiből szervezett önkéntes rendőrséget, s ez aztán egykettőre leszerelte a fiatal suhancok akcióját. Régi jó pedagógusfogás, hogy a rossz hajlamú gyermeket úgy lehet legkönnyebben megzabolázni, ha valamilyen megbízatást ruházunk rá, ha felügyelővé tesszük abban, amiben talán ő maga a legnagyobb rendbontó. Ennek az itt kialakulóban lévő közösségnek is, egymás kölcsönös megbecsülésében rejlik a nagy nevelőereje. A tagokban még el nem aludt rossz szellem elleni közös védekezés tartja össze őket. Ismerik egymás sorsát, azért tudják még inkább megbecsülni egymásban a jó szándékot, és ebben az egymás megbecsülésében támogatni hősies küzdelmüket a bűn, a szenny, a gonosz ellen.

Módot kell keresni, hogy ez a megbecsülés irányukban egyre növekedjék, hogy lássák az új élet felemelő voltát, lássák és tapasztalják meg nemcsak közvetlen gondozóiknak naponta feléjük áradó szeretetében, hanem ennek az egész város közönségének velük törődő, ügyüket felfogó, érettük áldozatot vállaló, tettekben nyilvánuló megbecsülésében. Hadd kapjanak mind nagyobb és nagyobb megbízatást! Hadd váljék valóra vezetőik, nevelőik álma: alakuljon egész kis falu ezekből és az utánuk még szám nélkül toborozható hasonlóan mentésre szoruló életkéből, hadd legyen meg minden iparágának idővel a maga külön kis tanyája, és hadd legyen birtokukban egy darab föld, amelyet maguk munkáljanak meg, amelynek terméséből tartsák fenn közösségüket, gyarapítsák intézményüket!

A társadalom nagyfokú áldozatkészségére van szükség, már csak ahhoz is, hogy elkezdődhes ez az a felfelé haladó új élet. Ma sokat jelent egy rendes öltözet a piszkos rongyok helyett már a beköltözéskor. Értesülésem szerint a legutolsó kis jövevénynek még nincs rendes ruhája és cipője. Debrecen város közönségének bizonyára megmozdul a szíve érettük, és a mai összejövétel csak az első alkalom, hogy tudomást vegyünk a „*Fiúk-falváról*“, s boldogulásáért mindent elkövetünk. Igen célszerűnek látszanék a „*Fiúk-falva*“ pártfogóságának mielőbbi megszervezése, hogy e társaság állandó hozzájárulása szilárd anyagi alapot adjon a további munkához.

Oly jóleső látvány összehasonlítani ezeknek a fiúknak két fényképét, azt, amelyik beköltözésük állapotát örökíti meg és a másikat, amely az otthonban kapott egyszerű, de rendes öltözetben, kimosakodva, megfésülködve, mutatja őket! *Lombroso*-arcokból értelmes, csillogó legénykévé válnak, s bizonyára ez a külsőleg is látható változás előbb-utóbb belsejükben is hasonló metamorfózist takar. S amint

egyre többet merünk rájuk bízni, nemcsak naponta kiharcolandó megjavulásukat, hanem azt, hogy amit maguknak jónak láttak, a tiszta és szép élet ígérését, vigyék el hírül sok mentésre szoruló kis társukhoz: abban a mértékben fog megnőni az önbizalmuk, annál jobban megkötözi őket a tisztának megőrizni akaró szeretet.

Bár minél többen, előbb-utóbb lehetőleg teljes számban bekerülhetnének a rászorulókat a megbecsülő szeretet házába, ebbe az egyetlen nekik való igazi nevelőotthonba, ahol kényszer nélkül mehet végbe az ő nagy átalakulásuk saját lelkük javára, de egyúttal egyházunk és nemzetünk épülésére is.

Az előzmények után nem meglepő, hogy ennek a nevelőintézménynek életrendjében egészen különleges helyet foglal el az imádság. Megható tudomást szerezni róla, hogy ezek a gyermekek, akik jórészt itt tanultak meg először imádkozni, mennyire szeretik az imádkozást, s mily buzgón tudnak könyörögni. Mennyire hisznek az ima erejében, meghallgatásában, s hogyan élnek ezzel a drága lehetőséggel, hogyan kovácsolnak belőle fegyvert a bűneikkel folytatott küzdelmükben! Mi magyarázza meg ezt a jelentőséget? Az, hogy ebben is a szeretet felemelő megbecsülését élük át. Nekik is szabad imádkozni! Őket is meghallgatásra méltatja az Isten! A mindenség hatalmas Úra befogadta őket nagy nevelőintézményébe, és csodálatos pedagógiájának igájában vezeti éltüket. Ennek az örök nevelőintézménynek ebben a földi otthonban érezték meg mindennél hathatósabb eszközét: a nagyra elhívó szeretetet. Ez az Isten nevelő munkájának örökkévaló szent titka. Ha már az ember elveti magát, ha már nem is hisz saját sorsa megfordíthatóságában, nem bízik a benne lakó rossz legyőzésében, a jó győzelmében, ha már önbizalma halálán nem is akar talán megtérni, visszafordulni: akkor jön az Isten végtelen szeretete és megbocsátása. Ez azt jelenti, hogy Isten semmibe veszi az elkövetett bűnöket, de csak azért, hogy ezután az embernek lehessen és legyen tiszta élete. Megbocsát, mert szeret, mert tökéletlenségünkben is megbecsül, mert tehetetlenségünkben is képesnek tart, képessé tesz rá, hogy kiemelkedjünk saját elrontott életünk börtönéből, mert a bűnbánatban a tiszta élet utáni vágy szólal meg.

Amikor hajlandók vagyunk végső romlottsággal arra, hogy ezt a megbocsátást csak magunknak könyveljük el, a mások életéről pedig szeretetlen kritikát gyakorlunk, méltatlankodva azon, hogy Isten igazsága még nem emésztette meg a gonoszokat minden gonoszságuk ellenére: akkor tulajdonképpen megfeledekezünk arról, hogy velük szemben is ugyanaz az Úr ugyanazzal a kifogyhatatlan szeretettel és irgalommal akarja elvégezni a maga nevelő munkáját. Nem akarjuk megismerni és követni életünkben az isteni példamutatást, azért is nagy dolog a „*Fiúk-falvának*“ bizonyágtevése, hogy beláttatja velünk: nincs más igazi pedagógia, csak a szeretet pedagógiája.

Minden nevelőnek, akármilyen iskolában működik is, azt kell megtanulnia ebből a nagyszerű kezdeményezésből, hogy csak a nagyrabecsülő szeretettel érhet el eredményt. Sokra, nagyra, a lehető legnagyobbra kell becsülnie a nevelőnek minden egyes növendéke lelkét, és úgy kell vele bánnia, még ha darócban jön is eléje, mintha királyfi volna. Mert

ami jót cselekesztek ezekkel, annyi, mintha velem cselekednétek, mondja Urunk a szeretet titokzatos törvényét.

Nem a másik megszegése, lekicsinylése, megalázása, megfenyítése, meggyöttrése, a magunk — képzelt — fölényének éreztetése, a büntetés fenyegetése a jora vezetés bevált eszközei, hanem a másik emberben, a kis fejletlen gyermekben, a megromlott szívű, rossz útra tért szerencsétlen embertársunkban is az embert, az Isten gyermekét, a halhatatlan lelket, Isten királyságának jogosult örökösét látni tudó, vele mint örökostárral nagyrabecsülő szeretet parancsolta módon bánni tudó, egyedül igazán pedagógushoz illő magatartás.

Hadd fejlődjék, virágozzék a mi áldozatviselésünkben, hadd legyen örök példa számunkra, minden rendű és rangú, köz- és magánnevelő számára egyaránt, mindenki számára, akire másik lélek gondját bízta az Isten, hadd legyen memento ez a „*Fiúk-falva*“, hogy időről időre megszegésen bennünket, ha letérnénk az igazi nevelés, az Isten örök nevelő munkájában való felmagasztaló részvétel helyes útjáról, a szeretet pedagógiájának gyakorlásáról!

Illesse köszönet és hála azokat, akik — csak a jó Isten és maguk tudják, mekkora kockázattal, mennyi imádsággal és mily lángoló lelkesedéssel — létrehozták ezt az intézményt. Köszönet nemcsak az otthonra lett ifjak részéről, nemcsak azért, hogy Isten segítségével egy csapat derék iparossal fogják gazdagítani városunk társadalmát, hanem azért is, hogy gazdag tanulságokat nyújtottak számunkra, és egyelőre e város nevelői részére élő lelkiismeretként állították fel a szeretet pedagógiájának őrtornyát, világítván minden nevelő előtt, aki többet akar, mint kínosan méricskelt ismeretanyag többé-kevésbé sikeres átadását, aki valóban rá akarja vezetni a növendékeit, gyermekeit, a rábízott lelkeket a magasabb értéklehetőségek megvalósításának, a tökéletesedés parancsa végrehajtásának elszánt életprogramjára.

Áldjuk Isten szent nevét, hogy megengedte ezt az építő munkát, a megbecsülő szeretet otthonának létrehozását, a másik mély megvetése, az ádáz ellenségeskedés, a gyűlölet szörnyű viharában. Drága ígérlet a „*Fiúk-falva*“ mindnyájunk számára, hogy ha eljön a béke építő korszaka, lesznek lelkes munkások, lesznek áldozatkész szívek, lesznek a legnagyobb nehézségek között is reménykedni, imádkozni tanult lelkek egy új világ felépítésére, amelyben több lesz az emberek között a megértés, a megbecsülés és a szeretet.

Levelek egy ifjú szolgatárshoz

I.

Kedves Testvérem! Leveled jobbkor nem jöhetett volna. Kissé mentegetődzve írod: „Világot megrázó ítéletes vihar zúg át felettünk. Nemzetek léte vagy nemléte a tét ebben a szörnyű birkózásban. Ittenkor el kell csitulni egyéni vonatkozású kérdéseinknek, az egy ember ügyes-bajos dolgainak és én mégis a magam sorsáról írok, a saját problémáimmal kereslek fel...“

Ha feleletre váró kérdéseid csak a Te legszorosabb magánügyed lenne, akkor azt írnám válaszul, hogy ledd el, barátom, problémáidat alkalmasabb időre, mert valóban nagyon kicsinyes szemlélet lenne ilyesmivel foglalkozni, mikor embertömegek máról holnapra való sorsváltozása szinte naponként a szemünk előtt megy végbe s szörnyű bizonytalanságban reszket a föld minden népe. Amiként azonban a lelkipásztori szolgálatot nem lehet hivatalos órákkal határolni, ugyanúgy a lelkipásztor élete elválaszthatatlanul egybeolvad munkájával. Ez a terület nemcsak munkamezeje, hanem életterülete is s ezt a legkisebb vonatkozásban sem lehet egymástól elkülöníteni.

Képek suhannak el előttem. Valaki lehet jó gazda, de egyébként silány ember. Lehet elsőrangú, pótolhatatlannak látszó szakember egy nagy üzemben és ha munkaszünetben tennénk egy értékmérő serpenyőbe, egyazon ember két arculata között távolghatna nagy szakadék. Tisztviselők nagyszerűen képzett sora állhat láncszemként egy hivatalban a nélkül, hogy munkájuk és magánéletük között különösebb összefüggés lenne. Gyönyörködtehet és szórakoztathat valaki embermilliókat istenadta tehetségével: egy nagyszerű könyv olvasásakor, egy művészi teljesítmény értékelésénél nem vált ki diszsonanciát az, hogy egyébként tele van az élete egy esomó rossz tulajdonsággal: az alkotások fénye nem mutatja az alkotó árnyékait... Sorolhatnám még tovább. Nincs az életnek még egy olyan munkamezeje, mint a lelkipásztori munkaterület, ahol az embernek — az egész embernek — „sárból és napsugárból összegyurva” annyira egyé kellene lenni azzal a munkával, amit végez. Ebben látom a mi hivatásunknak semmi más emberi erőkiéjtéssel össze nem hasonlítható szépségét s egyben minden tragédiáját is. Hogyne volna hát a Te problémád: az enyém is, mindnyájunké — a legteljesebb közösségi probléma.

Közös a sorsunk. Te az út elején, én már jól benne. Vitassunk meg minden kérdést, amit ez a négy szó magában foglal: magyar falusi református lelkipásztor. Ne foglalkozzunk tudományos rendszerben ezzel a kérdéssel. Utmutatást a Szentírás mellett, hivatottabb egyénektől más módon kapunk, amivel hitünket, szolgálatalunkat, felkészültségünket, tisztánlátásunkat erősíthetjük. Vegyük alapul az élet szürke mindennapjait, a valóságot, amik materiális burkolatát adják életünkkel egyggyé lett hivatásunknak.

Az előbb már említettem, hogy nincs még egy olyan emberélet, amelyik annyira szorosan jorjjon össze hivatásával, mint a lelkipásztoré. Ezt most kibővitem azzal, hogy igazán lelkipásztorinak lenni a szó elhivatott értelmében nemcsak a legszentebb feladat és legnagyobb felelősség, amit Isten embernek adhat, hanem a legszélesebb életszála, is amelynek távlata nagy mélységeket és magasságokat rejt magában. Minden hangját feljogni, Istennek tetsző dallammá formálni, hogy magával együtt másokat is felemeljen tisztult magasságokba és vezetni tudjon az élet teljessége: Krisztus felé — ez a lelkipásztor hivatása. Ezt a dallamot áthangolni az élet gyakorlati oldalára — túl az elméleti oktatáson, a gondolatvilágba történő benyomásokon —, mintegy desztillálva megélni környezetét, az Ige illusztrációjának lenni — ez a református lelkipásztor hivatása. Mindig árban úszni és örökké szembe vele. Sokakkal egy lépcsőfokra állítva és mégis egy fejjel kimagasodva. Tudnánk-e ezt csak a magunk erejéből tenni? „Nem mintha magunktól volnánk alkalmasok

valamit gondolni, úgy mint magunktól; ellenkezőleg a mi alkalmasok voltunk az Istentől van, aki alkalmasok sakká tett minket arra, hogy új szövetség szolgálói legyünk, nem betűre, hanem lélekre.” (2. Kor. 3: 5—6) És tudnánk-e ezt felülről hangzó biztatás nélkül: „Ne félj tőlök, mert én veled vagyok” (Jer. 1: 8) — egyre tovább vinni? Ha nagy is a feladat, amelyre minket elhívott s amit vállainkra tett a palásttal, adott bőséges útravalót, gazdag jegyverzetet — adja újra és újra: Önmagát. Ezt a hatalmas életszálat mégis olyan kicsinnyé tudjuk zsugorítani! Kicsiny perspektívánkkal, féltudásunk miatt, kétfelé sántálásunk következtében, a mennyei erőforrás kiaknázatlansága, nem egyszer az attól való elszakadás miatt — csúnya akkordokat fogunk. Olyanok vagyunk, mint a rossz szabó, aki ajándékba értékes, szép anyagot kap és a ruha, amit magának készít belőle, elszabott. Ott szük, ahol bőnek kellene lenni, s ott lóg le róla, ahol hozzá kellene simulnia. Pedig sohasem volt időszerűbb, mint a mostani vérpárás, eszmezavarokkal teli világban, hogy minden erőnket és képességünket latba vessük, hogy tökéletes munkát végezzünk. Nekünk, akiknek nemcsak lélekmentő, hanem magyarságmentő feladataink is vannak, egzisztenciális feladatunk, hogy teljesebb összhangot teremtsünk nemcsak önmagunk és hivatásunk, hanem hivatásunk és a mai idők kívánalmai között is.

Problémák ezek: minden magyar református lelkipásztor problémái, amiket közösen megbeszélni igaz öröm lesz számomra.

Isten veled!

Szeretettel köszönt

Szolgatársad.

Meditáció a vasárnapi iskoláról

Lapunk pár hét előtti számában jelent meg Nagy István debreceni diakonisszaintézet-i lelkésztestvérünk erőteljes kiáltó szava: „Mit cselekedjünk atyjaink férjfiak” címmel. Erre ad visszhangot Lapunk egyik kedves munkatársa, kinek írását annál nagyobb örömmel közöljük, mert már rég nem hallatta szavát.

Húsvét után vagyunk. Ezek a vasárnapok, áldozócsütörtökig kiemelkednek a többi vasárnapok sorából. A feltámadott Jézus jelenléte különösképpen megszenteli őket. Az öskeresztyéneknél egyenesen az volt a szokás (amit az egyik keresztyén felekezet mindmáig megőrizett), hogy ebben az időszakban ünnepelesen köszöntötték egymást az emberek, bárhol is találkoztak. A köszöntés így hangzott: „Feltámadott az Úr!” És a válasz ez volt reá: „Bizonnyal feltámadott!”

A húsvét után következő negyven nap alatt, a megdicsőült Jézus újra meg újra megjelent tanítványai körében. János evangéliuma XX. rész 19. és 26. verseiben utalás történik arra, hogy Jézus, aki a hétnek első napján támadott fel, nyolc nap mulva, majd ismét a nyolcadnapon jelent meg övéi körében. A feltámadás napja és a reá következő nyolcadnapok: nyilván a keresztyén vasárnapok jelentőségének kihangsúlyozására valók. Így akarta az Úr érthetővé tenni mindnyájunk számára, hogy ezek a nyolcadnapok az Ő feltámadásának megmásíthatatlan zálogai és bizonyágtevői.

A János evangéliuma XXI. részében Urunk Jézus harmadszori megjelenéséről van szó. Először a gazdag halfogásról emlékeznek itt meg az evangélium írója. Még számszerint is feljegyzik, hogy százötvenhárom halat vontak ki a vízből, a roskadásig megtelt hálóval. „Mikor aztán megebédélének“, a feltámadott Jézus élete egyik legemlékezetesebb jelenete következett.

Tudjuk, hogy feltámadása után Jézusunk minden egyes szavának különös súlya és igen mély értelme volt. Így kell fogadnunk és értékelnünk az itt következő párbeszédet is. Egymásután háromszor kérdezi meg a Mester Péter apostoltól, az első tanítványtól, hogy „szeretsz-e engem?“ A kérdés feltevése meghatóan ünnepélyes formában történt. Simon Pétert nemcsak egyszerűen a maga régi és eredeti *Simon* néven szólítja meg az Úr, hanem így: *Simon, Jónának fia*. Ez az emlékeztetés az atyára, a multra, a nagy lelki örökségre: egészen bizonyosan mélyen meghatotta, nem csak Simon Péternek, hanem minden jelenlevőnek a szívét. Mély szántás volt ez az atya emlékére való hivatkozás, mely után a Mester egyik legáldottabb magvetése következett.

Ezúttal a hármaskör magvetésnek csak az első tételére óhajtunk alludálni. Azt mondja az Úr: „*Simon, Jónának fia, jobban szeretsz-e engem ezeknél?*“ Simon elrészegyenülve s meg szégyenülve felel: „*Uram, te tudod, hogy szereltek téged.*“ Erre hangzik a nagy megbízatás: „*Legeltesd az én bárányaimat!*“

Nem lesz illetlen vagy méltatlan a szavunk, ha azt merjük állítani, hogy ezek voltak az Úr ajkán a *Vasárnapi Iskola szerzetési igéi*... Jézusunk más nagy kijelentéseinél és tanításainál is tapasztalhatjuk, hogy messiási pályafutása kezdetén már elhelyezett egy-egy fundamentomkövet, későbbi kiemelkedő megnyilatkozásai számára. A nyolc holdogság: nyolc ilyen szegletkő. És az egész hegyi prédikáció: egy később kibontakozó impozáns épület mozdíthatatlan tervrajza. Így találjuk meg a mostani megváltói nyilatkozatnak is, az első fundamentomkövet Jézusunk ama tényében, hogy egyik nagy tanítása végén magához fogadta, ölébe vette és megáldotta a kisdedeket. Ez volt tehát a legelső Vasárnapi Iskola: ott a „Jézus ölében“. Most pedig a feltámadott Mester harmadszori megjelenésekor, Simon Jónának fiához intézett háromszoros kérdése kezdetén, ezt a mélyen megható tény, ezt a krisztusi példát feleleveníti; a szeretet, éspedig a nagyobb szeretet fénysugarába állítja; bele akarja rajzolni, sőt a nagyobb szeretet lángjával egyenesen bele akarja égetni kitörölhetetlenül tanítványai lelkébe az *első* missziói parancsot: „*Legeltesd az én bárányaimat!*“

Igen, jól mondtuk: ez az első missziói parancs. Minden missziói munka kezdete, előfeltétele, sine qua nonja. Hallatára Madách prófétai szavai csendülnek lelkünkben az Ember Tragédiájából:

„... ezt az egy lépést ki nem tevő:
Az nem tett semmit, nem tud semmit is.
A többi mind kinn volt az udvaron,
A legszentebbe épp' ez egy vezetne...“

(Ember Tragédiája, XII. szln.)

Az őskeresztyének világában élénken csendült meg a lelkekben ez az első missziói parancs. A katekumének hosszú holdog sora bizonyítja ezt. És a keresztyénség élő fája csak addig fejlődött és gyarapodott, amíg ez a szentséges elhívó és elkötelező krisztusi parancs ott égett az órállók lelkiismeretének oltárán. A pogány római birodalom felett diadalmaskodó keresztyénségnek azonban más lett a gondja, sőt programja, a bárányok legeltetése helyett. Hatalmi törekvések. Uralkodás az uralkodók felett. Kihamvadt a kegyes missziói lélek. Az élő fa példája helyett: a földgolyót vasabroncsokkal körülzárító hatalom lett az ideál. A szelid krisztusi parancs mélyen feledésbe ment.

A reformációnak kellett jönnie, hogy az evangélium mustármagva újra csirázzon és gyökeret eresszen. Mindenik reformátorunk szíve a gyermekek felé fordul. Azonnal megszületnek az iskolai káték. Megszületik a legnagyobb: a *Heidelbergi Káté*, mely tagadhatatlanul a gyermekek és ifjak pásztorálására is tekintettel volt.

De mindez még nem volt kifejezetten vasárnapi iskolai munka. El kellett jönni egy új prófétának. Nem pap vagy pedagógus volt az illető. Az Úr Lelke a nyomdaműhelyből ragadta ki azt a férfiút, Raikes Róbertet, aki megteremtette mai formájában a modern Vasárnapi Iskolát.

Feltámadott Urunk Jézus szavaiból vesszük a meghatározást: a Vasárnapi Iskola nem egyéb, mint gyermekpásztoráció. Ha ezt tudjuk, kész program áll előttünk, mellyel éppen manapság, mindenáron szembe kell néznünk. Éreznünk kell ezekben az apokaliptikus napokban, hogy a feltámadott Krisztus nyolcadnaponként újra meg újra közibénk érkezik; még ha az ajtókat zárva volnának is. Szelid szemével mélyen a szemünkbe néz. Gyöngéd újjával egyen egyen reánk mutat s áthatóan csendülő szózatával megkérdezi: *Jobban szeretsz-e ezeknél?* Utána nyomban megbíz: *Legeltesd az én bárányaimat!*

Aki pedig ezt az szózatot meg nem hallja és meg nem fogadja: ha eddig palástot viselt, tegye le a palástot; ha eddig Krisztusról nevezte magát: tegye le és tagadja meg ezt a szentséges nevet; menjen az Úr fehér zászlója alól haladéktalanul másszínű zászló alá...

Nem. Mi az övéi vagyunk. Nem mi választottuk Őt: Ő választott el magának minket. Néven szólít. Nevéről neveztetünk. Ez a név pecsét a homlokunkon és ez végzetünk. Jaj nekünk, ha az evangéliumot nem prédikáljuk. Kétszeresen, tízszeresen és százszorosan jaj, ha az Úr bárányainak nem prédikáljuk. Jaj lesz ma, ha a bezárt tantermek helyett, meg nem nyitjuk a családi hajlékok ajtaját, egy-egy egészen kicsiny vasárnapi iskolás csoport számára.

A reformáció korából egy felírás származik, melyet az ajtó homlokára szoktak felvívni; tegyük ezt újra jelszavunkká; ragyogtassuk újra a feltámadott Jézus missziói parancsa fényében; ez legyen a Vasárnapi Iskola teljessége:

„Porta patet, sed cor magis.“

Magvető.

I R O D A L O M

Tegnap és ma és örökké...

Révész Imre a fenti címen napjainkban, 420 oldalon megjelent testes kötetével — mint bevezető szavaiban kifejezi — a kalauz szolgálatát akarja végezni azokban a problémákban, melyeket az utóbbi huszonöt év magyar földön, az általános szellemi s református egyházi életben csóstól felvetett, mégpedig úgy, hogy túl minden problémán, magasra tartja Jézus Krisztus evangéliumát, amely tegnap és ma és örökké ugyanaz marad (Zsid. 13, 8). Evégből túlnyomóan az 1930-as években előfordult történeti évfordulók s egyéb aktualitások alkalmával, leginkább a Protestáns Szemlében, azután a Magyar Szemlében, a Református Életben, a Debreceni Képes Kalendáriomban s egyéb egyházi s világi időszaki sajtóban megjelent megnyilatkozásai közül gyűjtött össze e kötetében negyvenötöt, melyek közül kettő külön is megjelent annak idején, egy pedig itt lát először nyomdafestéket.

Mindenesetre az utóbbi 15—20 esztendőben, életre-halálra döntő jelentőségű kérdések felszínre kerülésének nem voltunk szűkiben a magyar égboltozat alatt. De Révész Imre legújabb művét minden gondolkozni szerető szellemi ember nemcsak azért veheti a legnagyobb érdeklődéssel kezébe, mert annak lapjain e kérdések újra elősorakoznak lelki szemeink előtt, hanem ámuló szemmel ébredünk rá arra is, hogy mindezek a kérdések jóval a mi előttünk járt nemzedék életében gyökereznek és ma is — ma inkább, mint valaha — ugyanolyan döntő jelentőségű kérdések. Nem arról van szó e műben, vagy e művel kapcsolatban, hogy szerző könnyen feledésbe merülő sajtócikkeit e kötetben összegyűjtve, erőltetett módon megmentse azokat, legalább egyidőre az elmúlástól, vagy még kevésbé arról, hogy vele a világ eleibe bocsássa beszédes bizonyítékát annak, hogy „lám csak nekem lett igazam“, vagy „mégis csak engem igazoltak az idők“, hanem kizárólag magyar közgondolkodásunk, még inkább magyar református egyházunk krónikás kérdéseinek örök feleletei tudakozhatók ezekből az írásokból. Mainapság pedig, az újrakezdések, a nagy újrendeződések, az egészen új korforduló küszöbén, vagy talán kellős közepén, mi sem kelthet nagyobb érdeklődést egy szellemi ember előtt, mint annak tudakozása, hogyan látja e kérdéseket egy vérbeli történész, aki egyben a legtisztább kálvini értelemben vett legtisztább evangéliumhoz méri korunk ezernyi ezer bonyodalmasabbnál bonyodalmasabb kérdéseit s jelenségeit. Mert Révész Imre a legkiadósabb, emberileg a legmegbízhatóbb világmagyarító s értékelő iránytűt tartja kezében, amennyiben mondanivalói mindenkor következetesen két alapszövevből vannak összetéve: horizontálisan a széles távlatú történelmi szemhatárból és vertikálisan a változhatatlanul örök Ige aranyzálaiból, kiegyensúlyozottan az ég és a föld, Isten s ember, a kegyelem s bűn összetevésében keresi s találja meg a feleleteket, mint e mű végső áhításában is kifejezi: Gloria Deo! Venia reo! Ha pedig ehhez még külön is kihangsúlyozzuk, hogy e két őstényező kiegyensúlyozott szemlélete Révész Imre értékelésében nem e kettő kompromisz-

sumát jelenti, hanem nyilegyenes bátorsággal Isten kizárólagos szuverenitásának felmutatását s az ebből folyó összes konzekvenciák levonását, akkor ez az értékelés valóban szolgálat a legjavából, Isten dicsőségének szolgálata, amely magának a szerzőnek legkisebb népszerűséget sem szerez a természeti ember előtt, de éppen ezért valóban önzetlenül szolgálhatja elhivatása szerint a rábízott nyáját is. Ma a tudomány mai világhelyzetéről vagy általában a mai világhelyzetről írottakkal kalauznak lenni, presbiteri rendszerükről, kálvinizmusunk kétséges eredetéről értekezni s irányt mutatni, testünkhöz nőtt jelszavakat, vérünné vált, megrögzött felfogásokat összetörni — nem hálás szolgálat, de aki megismerte a maga elhivatását a tegnap és ma és örökké ugyanazon Krisztus örökké változhatatlan szolgálatában, az vállalja ezt a szolgálatot. Révész Imre örömmel s bádogan vállalja e művében is. Hosszú évtizedeken át gyakorolt történetkutatói elhivatása olyan valóságérzékelt alakított ki s növelt naggyá szívében, hogy erre a kalauzra nyugton rábízhatjuk magunkat. Magyar s evangéliumi, „mellérendelő“ és éles logikájú okfejtésére, melyre ma oly igen nagy szükségünk van.

A felölt anyag négy részre oszlik. Első rész az Elvek címet viseli, melyben főként tudománypolitikai felfogása olvasható. Ebben a felfogásban vált ismeretessé Révész Imre neve Európaszerte, és pedig nemcsak reformált egyházi körökben. Szeretjük volna, ha ebben a fejezetben helyet foglal a Ravasz Emlékkönyvben a református történetiszemléletről írt értekezése is, amely tudományos és evangéliumi fejlődésének legmagasabb szintjét mutatja. Ebből s az itt közöltekből tűnik ki világosan, hogy miért csatlakozott Révész Imre a szellemtörténetinek nevezett módszertani irányhoz, amiért pedig a múlt évtized elején neki is oly sokat kellett hallgatnia, méltatlanul, a felületes szemléletől. A „Jelszavak revíziója“ című cikkének pedig az a nevezetessége, hogy először 1918-ban látott napvilágot, mégis erre a revízióra ma még nagyobb szükség van, mint egy negyedszázaddal ezelőtt, éppen ma, amikor szorongat az idő „az egységmozgalmak“ megtárgyalására is. A II. fejezet viszont Emberek s tények címet viseli, melyben Ágostontól a theologustól kezdve az ismeretlen Kilyén Sándorig nyilván megtetszik, hogy Isten világa milyen gazdag. Emberek multjában, a legkisebb és legnagyobb jelentőségű történeti évfordulókban vagy egyéb alkalmakban gyökeresen más és más szín, más fénytörés villan meg ebből a világból, de amaz egyetlen tény, hogy a tegnap és ma és örökké ugyanazon isteni kegyelem egységbe foglalja azokat — változhatatlan. Nincs is szellemibb, tehát magasabb rendű történetiszemlélet, de éppen azért nincs produktívabb sem, mint Isten örök aktualitásának szemszögéből vizsgálni a történeti multat. Ez a szemlélet megóvja Révész minden emberistenítéstől s felesleges retorikától, akár Ágostonról, akár Kálvinról vagy Zwingliről legyen szó, de Cavallier vagy D'Aubigné Agrippa, vagy akár Kilyén Sándor arcképéből éppen úgy előhívja az örök isteni vonásokat is, amint nem szédíti meg Schweitzer Albert nagysága sem. A III. fejezet, melynek Távlatok a címe, a magyar protestantizmus s kálvinizmus viszonyait vizsgálja túlnyomóan, de napjaink politikai s felekezeti helyzete is a sohasem ingadozó mérlegre kerül, sok-sok félreértett köznapi kérdés éles

előtérbe állításával s még élesebb megválaszolásával. Végül a IV. fejezet a Genius loci című az a rész, melyben különösen otthon találja magát írójuk: a Tiszántúl s Debrecen s különösen is a Kollégium értékének s jelentésének lemérésében. Az igazi magyar kálvinizmus leglelkét történeti távlatokban senki, de mai értékelésében, örök dinamizmusában is csak kevesen látják oly határozottan, mint Révész Imre. Ez a legmagávalragadóbb fejezet is, mert ennek olvasásakor mindnyájan otthon érezzük magunkat s a Révész Imre megvilágításában világosan láthatjuk, hogy emberileg miben van jövőnk örök záloga is.

Bizonyos, hogy Révész Imre irodalmi megnyilatkozása sohasem tartozott a könnyen szórakoztató olvasmányok közé. Metszően éles okfejtésében van valami állandó polemikus él, amellyel folyton meglep s gondolkozásra kész, azonkívül írás közben eredeti gondolatai nála magánál is újabbnál újabb gondolatokat ébresztenek, ezernyi-ezerszínű palettáján minduntalan újabb színek bukkannak elő, melyeket óriási távlatokat felölelő látköre nem hagyhat szó nélkül. Polemikája azonban sohasem bántó és szövegezése a gondolatok folyamatosságát nem zavarja, hanem azt eredményezi, hogy maga az olvasó is akarva-akaratlanul álláspontot foglaljon el s a szórakozás s gyönyörködés kényelmes párnájáról olvasás közben felkeljen. A „captatio benevolentiae”-vel nem sokat bibelődik, megszokott világunknak lépten-nyomon eleverébe vág, mint ahogyan mindez elkerülhetetlen a tisztánlátás érdekében, de mint ahogyan mindez következik is annál az írónál, aki egyedül csak a „kijelentés feltétele alatt” akar s tud hivatása szerint kalauz lenni a „Gloria Deo, Venia reo” érdekében!

Magyar és református egyházi tájékozódásra van szükségünk? Olvassuk Révész Imrét, míg nappal vagyon...

(Tiszakürt.)

Dr. Tóth Dezső.

HÍREK AZ EGYHÁZMEGYÉKBŐL

BIHARI EGYHÁZMEGYE.

A Bihar Egyházmegye Tanácsa a múlt hó 13-án tartotta ülését Vadai Béla esperes és Dr. vitéz Nadányi János gondnok elnöke mellett. Tárgysorozat előtt elnök kegyeletes szavakkal emlékezett meg a tragikusan elhalt Kiss Béla egyházmegyei tanácsagról és bejelentette, hogy az egyházmegye részvétét személyesen tolmácsolta a mélyen sujtott özvegynek. Könyves János biharszentjánosi lelkipásztor nyugdíjazás iránti kérelmét, tekintettel a tisztifőorvosi szakvéleményre, a Tanács a nyugdíjbizottság véleménye alapján egyelőre érdemben nem tárgyalhatta. Hodor István váradlessi lelkipásztor nyugdíjazás iránti kérelmét pártolólággal terjesztette az egyházkerületi tanács elé. Bihar-püspöki és Mezőtelegd új adókulcs bevezetését kimondó presbiteri, illetve egyházközségi közgyűlési határozatai jóváhagyattak. Mindkét egyházközség az eddigieknél lényegesen magasabb terheket vállal magára.

A Nagyvárad Lapkiadó Korlátolt Felelősségű Társaság tulajdonjogában és vezetésében örvendetes változás állott be. A társaság üzleti tőkéje — mint a Nagyvárad írja — gazdát cserélt. A Nagyvárad Lapkiadó KFT üzletreszeit átvették: Pappszász Lajos felsőházi tag, az Erdélyi Párt biharmegyei elnöke, az Érmelléki református egyházmegye főgondnoka, mint a társaság elnöke Vadai Béla, a bihari református egyházmegye esperese, Mánus Sándor felső-

házi póttag, nagyiparos, Incze Gábor nagyvárad református lelkipásztor, Andriská Kálmán kereskedő, Soós Kálmán érmihályfalvi református lelkipásztor, Dr. Gergely Ferenc ügyvéd, Daróczi Kiss Lajos, a Nagyvárad főszerkesztője és Daróczi Kiss Lajosné.

FELSŐSZABOLCSI EGYHÁZMEGYE.

Beszámoló egy év gyülekezeti munkájáról. A demecseri református egyház november 16-án adta át rendeltetésének kívül és belül szépen megújított templomát. A külső tatarozás részben kivetésből, részben pedig államsegélyből történt. A belső falak, valamint a bútorzat átfestése és az orgona kijavitása a leányegyesületi tagok buzgó fáradozásával önkéntes adományokból gyűlt össze. (Az önkéntes adományok összege 3200 P, meghaladta a kivetés összegét.) Az igehirdetési szolgálatot a felavatás alkalmával Papp K. Jenő e. m. tanácsbíró végezte. Az esti vallásos estélyen Kiss Pál gégenyi lelkész bibliát magyarázott. A leányegyleti tagok szavallatokkal, a gyermekénekkar szép énekszámokkal vett részt.

A tanév késedelmes kezdete miatt itthon lévő középiskolásainkat összegyűjtöttük. Belőlük énekkart szerveztünk s az öközreműködésükkel rendeztük meg az október 31-i reformációi emlékűnnepélyt. Ennek keretében előadásra került Kovách Aladár *Téli zsoltár* c. darabja.

Hetenként ifjúsági egyesületi, leányegyesületi és vallásos összejöveteleket tartottunk. Az ifjúsági egyesület tagjai résztvettek a március 17-i gégenyi körzeti fiúkonferencián. Ifjúsági otthonunkat, mely rádióval és játékokkal is fel van szerelve, tüzelőanyag hiányában a télen nem használhattuk, így az összejövetelek az iskolában tartattak meg. Kedvesek voltak a leányegyleti tagok bibliakeresési versenyei. A verseny nyerteseit év végén vallásos könyvekkel és bibliai fali igékkel jutalmaztuk meg. A leányegyesület december 31-én műsoros teaestén látta vendégül a gyülekezet tagjait.

Vallásos-estélyeinket ismeretterjesztő előadásokkal kapcsoltuk egybe. Ének, ima, bibliamagyarázat után ismeretterjesztő előadás következett. (Egyházi, politikai, gazdasági.) Műsorunkat szavallatokkal, szóló-énekekkel, felolvasással és hirdószolgálatokkal tettük változatossá. A VI—VII—VIII. oszt. növendékei minden alkalommal egy-egy új éneket mutattak be a gyülekezetnek. Az egyház munkásain (lelkész és neje, segédlelkész, tanítónők, tanítók) kívül közsegünk orvosai egészségügyi előadásokat tartottak. Rendeztünk Arany-, Petőfi-, Ady-, Reményik-estéket, mely alkalommal nevezett költőkről előadások, szavallatok és énekszámok hangzottak el. Ismertettük a finnek életét, a népfőiskola nagy jelentőségét, szabadságharcunkat, a finn himnuszt. Megtartottuk Kossuth halálának emlékűnnepét is. A Nőszövetség meghívására „Református nagyasszonyaink” c. előadásorozatban Osváth Ödön, a debreceni Kollégium ny. történelemtanára Lórántffy Zsuzsanna után most Árva Bethlen Kata életét állította elénk, mint református női ideált.

A karácsony a gyermekeké volt. Bájos kis betlehemes játékkal örvendeztették meg a szülőket és az érdeklődő közönséget.

Március 15-ét az ifjúság hazafias nevelésére használtuk fel. Szép kíséző műsor keretében Pap Jenő: „Hej, Rákóczi, Bercsényi” c. hazafias darab-

ját adták elő az ifjúsági és leányegyesület tagjai. A másnapra esett gégényi körzeti konferencia alkalomával megismételtük az előadást, s az önkéntes adományokból befolyt összeget, 232 P-t, a Gégényben felállítandó aggmenház céljaira adományoztuk.

A Nőszövetség a tél folyamán bibliaköri összejövetelein kívül tésztacsinaló délutánokat rendezett, hol újból megismétlődött a bibliai szegény asszony olajos korsójának a példája. Elkezdtek az összeadott egy zsák liszttel és egy kosár tojással s mikor ötheti munka után befejeztük, a zsák lisztünk és kosár tojásunk hiánytalanul megvolt. A Szeretetszövetség három otthona számára küldtünk csigatésztát. Azonkívül még egy zsák csigatésztát küldtünk a nyíregyházi hadikórház sebesültjei számára. A nőszövetség tagjai még nagymennyiségű lisztet, tojást, szalonnát, cukrot, lekvárt, kenyeret, kekszet, bort, cigarettát és vallásos iratokat gyűjtöttek erre a célra. Szegénysorsú gyermekágyas asszonytársuknak sorosztot hordtak. Másiknak babakelengyét készítettek. Betegeket látogattak s mellettük imádkoztak. A gégényi aggmenház céljára három ágyalapítványt tettek, 300 P értékben. Lelkészné „A református nőszövetségi tag, mint feleség és mint édesanya” címen tartott előadást összejövetelükön.

Konfirmált gyermekeinket a Nőszövetség tagjai szeretetvendégségben részesítették és ezáltal is felejtetlenné tették számukra ezt a napot. A szépen feldíszített asztalra minden asszonytestvérünk elküldte vagy elhozta a maga kedves ajándékát. A szülők és keresztszülők együtt örvendeztek velünk gyermekeink örömeinek. A konfirmáltak pedig kedves ének, szavaltat s szép kis vallásos jelenet előadásával igyekeztek a feljűk áradó szeretetet meghálálni. Ezen a rapon mindnyájan gazdagabban letünk a szeretetben. A május első vasárnapi perselypénzből, ami bibliaórán folyt be, 60 P-t az állomásunkon átvonuló sebesült katonáink megvendégelésére fordítottunk. Ez alkalommal a Nőszövetség és Leányegyesület tagjai 1 q lisztből süteményt is készítettek és osztottak ki közöttük.

A tél folyamán a tanyai munkások lelkigondozását is intenzíven folytattuk. Akik ruhátlanság, betegség vagy hideg miatt 4—9 km-re eső templomunkban megjelenni nem tudtak, azok számára felváltva a két tanyai állami iskolában tartottunk vasárnap délelőttként istentiszteletet. Ünnepi alkalommal az úrasztalát is megterítettük számukra. Tanyai istentiszteletekre a gondnokok és presbiteriek felváltva adtak fuvart és azokon maguk is mint a gyülekezet képviselői résztvettek. Minden tanyai családot meglátogattunk s minden család részére ingyen járattuk a Református Jövőt. Elláttuk őket a Szeretetszövetség naptárával és vallásos iratokkal.

Iskolásgyermekeinket a kényszerű szünetben is igyekszünk összetartani. Vasárnap a vasárnapi iskolában, szerda délután pedig kirándulásokat rendezünk, játék- és mesedélutánokat tartunk.

Házi istentiszteleteket tartottunk s a lelkeszi hivatal minden tehetségével és befolyásával bekapcsolódott a Bajtársi Szolgálat szervezetébe. Tanácsért, segítségért, útbaigazításért, kérvények megírásáért naponként többen-többen keresnek meg, ami a családlátogatás mellett igen fontos lelkigondozói lehetőség és alkalom. Hadiözvegyeinket, árváinkat a legmesszebbmenőkig igyekszünk felkarolni s a vigasz mellett

anyagi megélhetést és munkaalkalmat biztosítani számukra.

Tavaszi jöttével határainkon megindult a mezei munka. Belmissziói munkánk egy része pihen. A munkások pedig alázatos hálával hajtják meg fejüket Isten előtt, aki a világháború ötödik esztendejében is kegyelmi időt adott nekünk, hogy boldog örömmel munkálkodhassunk Anyaszentegyházunkért s egy eljövendő boldogabb Magyarorszáért. **K. L.**

KÖZÉPSZABOLCSI EGYHÁZMEGYE.

Lelkészcserélési mozgalom Nyíregyházán. A Dr. Bartók Jenő nyíregyházi lelkipásztor nyugalombavonulásával megüresedő lelkipásztori állásra a presbitérium ikafalvi Farkas Béla kaposvári lelkipásztor meghívását határozta el. A presbitériumban lényeges pártja volt még Farkas László nyíregyházi vallásoktató-lelkésznek is; ő azonban a meghívás kimondása után visszalépett. Kívánatos volna, hogy Nyíregyháza békés egyetértéssel, meghívás útján válasszon magának lelkipásztort. A presbitéri határozat természetesen még nem jelenti a választás befejezettségét.

MÁRAMAROS-UGOCSAI EGYHÁZMEGYE.

A máramarosszigeti református gimnáziumban huszonhárom év után ismét érettségiztek a magyar diákok. A román megszálló hatalom a nagymultú iskola elsoványítását tűzte ki céljául. A felszabadulás után az iskola újból megnyílt és mint az északkeleti magyarság védbástyája bocsátotta útjára az érettségizett ifjakat. Tizennégyen tettek érettségi vizsgát; közülök kitüntetéssel végzett két ifjú, jól érett öt és érett hét ifjú. A végzett tanulók elhatározták, hogy megalakítják a máramarosszigeti öreg diákok egyesületét, melynek az lesz a célja, hogy munkálja a magyar szórványok megmentését.

HALOTTAINK

Özv. Báji Patay Gyuláné. Régi nagyasszonyt vesztett el református anyaszentegyházunk Báji Patay Gyuláné személyében; példáját s munkáját országunk református társadalmá jól ismerte. Minden szociális, karitatív megmozdulásban tevékenyen résztvett. Ő alapította a miskolci Református Filler Árvaházat, amelynek telket is ajándékozott. Az Országos Református Lelkészegyesületnek ez előtt tíz esztendővel Görömböly-Tapolca fürdőn 1200 négyszögöl villateltet adott. Osztotta vagyonával szívét, szeretetét sokak enyhítésére, vigasztalására. Az Úr hosszú élettel ajándékozta meg, 82 esztendőskorában távozott el közülünk. — Felsőzsolcán nagy részvét mellett temették el május 8-án. — Emléke legyen áldott.

Kovács Istvánné Bíró Teréz debreceni református tanítónő életének 56., boldog házasságának 18. évében hosszú szenvedés után folyó hó 3-án csendesen elhunyt. Kartársai és tanítványai nagy serege kísérte el utolsó útjára. Emléke legyen áldott. **A. B. F. R. A.**

Gulyás Pál, az ismert író és költő, a debreceni Csokonai Kör és Ady Társaság vezető egyénisége, aki különösen verseivel és irodalmi tanulmányaival vívott ki magának országos nevet, az elmúlt héten szombaton meghalt. Gulyás Pál mindössze negyvenöt éves volt. Évek óta vérzékenységekben szenvedett. „Az Alföld csendjében” című munkája volt írói pályafutásán az a legkimagaslóbb stáció, amely

nevét irodalmunkban megörökítette. Március 15-én Gulyás Pál utoljára Érmihályfalván, a reformátusok nagyszabású ünnepélyén szerepelt. Akkor, márc. 15-ét beszédében ragyogó szellemiséggel állította párhuzamba a finnek Kalevala eposzával. Ebben az évben érte Gulyás Pált az a kütüntetés is, hogy a Magyar Irodalompartoló Egyesület nagydíját megkapta. Koporsója felett D. Dr. Révész Imre püspök mondott beszédet és imát. Emléke legyen áldott. A B. F. R. A.

K R Ó N I K A

„Leve ek egy ifjú szolgatárshoz“ című cikkünkre legyen szabad felhívunk e helyen olvasóink figyelmét. A cikk felé helyezett I. szám azt mutatja, hogy folytatása következik. Mindenik cikk önálló lesz. De a lélek, mely áthatja ezeket az írásokat: ugyanaz. Legalább havonta követik egymást ezek a levelek. Komoly meggyőződésünk az, hogy olvasóink lelki épülésére fognak ezek szolgálni. Szívvel kívánjuk, hogy ez írások által is növekedjék bennünk a szolgálatkészség a Legelső Pásztor iránt. És növekedjék közöttünk az Isten országa.

A címzések eltörlése a magyar közigazgatásban. A magyar miniszterelnökségnek azt a bölcs rendeletét, mely szerint akár szóbeli, akár írásbeli megszólításban csak az illető hatósági személy hivatali beosztását megjelölő címet szabad használni — tehát így: miniszter úr, főispán úr, polgármester úr stb. —, minden jóérzésű ember örömmel üdvözölheti. Ideje volt már tiszta helyzetet teremteni a címek dzsungelében és a nagyravágó, beteges címhajhászást korlátok közé szorítani.

Fővárosiak meghívása vidékre. A „magyar vidéki sajtótudósító“ arról közöl terjedelmes, igen megszívlelendő felhívást, hogy vidéki családok hívják meg magukhoz a fővárosban élő rokonaikat, kivált a gyermekeket. Ez a meghívás a légi terrortámadások lehető kiparizása érdekében történnek, természetesen a légi terror megszűnése után mindenki visszatérhetne a fővárosba. Ezáltal a hatóságok munkája is megkönnyítenék. Mi meg vagyunk győződve a felől, hogy református lelkészcsaládok már is jó példával járnak elől. A haza jövőjéről van szó és az egész nemzet hálája fordul azok felé, akik az Úr kicsinyei közül csak egyet is befogadnak.

A református Egyetemes Konvent ülése. A református egyház legfelső egyházigazgatási testülete, az Egyetemes Konvent a Zsinattal kapcsolatban tartotta meg ezévi ülést Budapestben. A reformátusok legmagasabb egyházi testülete táviratban fejezte ki hódolatát és hűség ragaszkodását a Kormányzó úr iránt, akit hosszasan éltettek. A protestáns katonai egyházszerződés új főgondnoka vitéz Hennyey Gusztáv altábornagy lett. Jóváhagyták a konventi elnökség intézkedését a bombakárosultak felsegítéséről. A közelmúltban felemelték az egész vonalon a lelkesítő nyugdíjakat, özvegyek és árvák ellátását. A szükségintézkedések kimondásánál Dr. Tasnádi Nagy András budapesti egyházmegyei gondnok, a képviselőház elnöke hangsúlyozta: természetesen, amint lehetséges, a szükségből önállóan rendelkező egyházi szervek nyomban tegyenek jelentést intézkedésükről a Konventnek.

„Református Magyarságmentő Szeretetszolgálat“ a címe a Szeretetszövetség legújabb missziói szolgálatának. Ez az áldott szövetség, mely egy rövid évtized alatt annyi látható bizonyosságát adta örüllő hűségének: most új csapáson halad s hisszük, hogy beteljesedik felette itt is Madách próféciája: „Kiben erő van és Isten lakik, Az szónokolni fog, vés vagy dalol, ... S bár új utat tör, bizton célra ér.“ A Református Magyarságmentő Szolgálat célkitűzése a családmentés és abban is főként a gyermekmentés. Az egyke elleni küzdelem. Célkitűzését Muraközy Gyula budapesti kálvintéri lelkipásztortestvérünk a következőkben fogalmazta meg. (Amit itt közreadunk, az csak a befejező részlete egy nagyobb programnak.) Száz oldalról érkezett a baj. Százféle oka van a meddő családok némaságának és az egyke pusztításának. Száz féle úton kell harcolni ellene, mindenki, ahogy tud. A Református Magyarságmentő Szeretetszolgá-

lat is a kisebb helyeken, vagy egykés vidékeken élő magyar család megmentéséért bontotta ki a csendes szolgálat zászlaját. Szava figyelmeztetés: Kössenek szövetséget a szószekek egymással, álljanak mellénk a törvényhozók, fogjanak munkába a lakásépítők, induljon a magyar föld meghódítása milliók számára és közben áldott és hű magyar asszonyok csatákat nyerjenek, gyermekeket szüljenek, tiszta életű magyar férfiak őrt álljanak a család mellett. Nem kevesebb szükséges ahhoz, hogy a magyarság második ezerével meghódítson, mint a nemzeti léleknek megkeresztelkedése, a megváltott lelkű magyar társadalom hősi munkája. Rezzenjen meg minden magyar lelkiismeret, mint amikor tatárjárás előtt a véres kardot hordozták, mint amikor a király kürtösei vágattak szerte, veszélyben a haza, veszélyben a magyar föld. Most azt mondjuk: Minden veszélyben van, mert veszélyben a család, de minden menthető, mert megmenthető a magyar család!

Finn kormánynyilatkozat. Sokszor olvassuk arról, hogy a mi finn testvéreink a világvihar közepette is mily erősen megállanak hitükben. A finn nép lelkét csak úgy érthetjük meg, ha látjuk Istenbe vetett erős hitét. Az evangélium lelke áthatotta őket s ebben nincs kivétel: a politikus vagy államférfi, éppen úgy, mint az egyszerű vidéki földműves vagy iparos, nemcsak egyéni és családi életében, hanem az állam életében is a legfontosabbnak a keresztyén vallás erejét tartja. Ennek a népnek van Megváltója nemcsak papíron, szólamokban, hanem szívében elrejtve, boldogan megtapasztalva... Erről tesz bizonyosságot az a kormánynyilatkozat, melynek kimagasló részletét itt közöljük: úgy hangzik, mintha lelkipásztorok közösségének a szózata volna. Olvassuk áhitattal: A szent Biblia tanítása szerint minden időbeli és örökkévaló romlásnak az Istenről való elszakadás az oka. Ebben találjuk meg a legmélyebben a mostani szerencsétlenség kiindulását is. Általánossá lett az Istenről való elfordulás, bár egyes országokban nyilvánosabban jelentkezett, mint másokban... Csak az Istenhez való visszatérés és az igazi megtérés az egyedüli kivezető út ebből a nyomorúságból. Az önzést, fennhéjázást és a magunk igazságában való bizakodást gyökerében kell kiirtani. Eggedül Isten tud kiséget leni a válságból és megszabadítani az egész emberiséget fenyegető pusztulástól. A finn nép mindig megtalálta a szabadulást az Úrban, azért ne késlekedjünk felülről, a világgóság Atyjánál keresni a segítséget. Ő ad erőt a szabadulásunkért és függelenségünkért vívott harcunkhoz. Eggedül ő lesz segítségünk a béke napjaiban is, amikor népünk jövőjét építjük... A kormány ősi szokás szerint elrendeli, hogy 1944-ben négy egyetemes hála-bűnbánati és imanapot kell tartani: március 5., május 21., július 23. és október 15. vasárnapokon, egyben mellékelni az ezekre a vasárnapokra elrendelt igehirdetési alapigék jegyzékét. A köztársaság polgárait felszólítja, hogy vegyenek részt a templomi istentiszteleteken és otthonaikban is mélyedjenek el a keresztyén hit örök igazságai tanulmányozásában. Az összes illetékeseket kötelezi a kormány eme rendelet szabályszerű kihirdetésére és végrehajtására jeletti örökösre. Ryti Risto köztársasági elnök. Kauppi Kalle közoktatásügyi miniszter.

Id. Dr. Szabó Aladáról, a magyar belmisszió úttörő apostoláról, április 26-án bekövetkezett elhúnyta alkalmából, kegyelettel megemlékeztünk. Most hadd idézzünk egyik legelterjedtebb könyvéből, a *Leleki Harmat*-ból. Ez a kis írás világot vet az ő lelke mélységére, gondolatai gazdagságára és prófétai erejére. Az említett könyv még az 1890-es években jelent meg. Figyeljük meg jól szavait: mintha egyenesen a mi korunk s a mi lelkünk számára szólt volna... Az itt idézett kis részlet egy napi áhitatból van kivéve. Joel 2. r. 12. vers. „Ezt mondja az Úr: térjétek meg én hozzám teljes szívetek szerint böjtöléssel is, sírással is, kesergéssel is.“ „Ezt mondja az Úr ma is. Mi is nagyon eltértünk az Úrtól. Azért a sok baj, panasz és bűn mindenfelé. Azért lazultak meg a társadalom kötelei. Azért vannak sokan, akik nem tartják tisztességben a családi élet törvényeit. Azért mutatkozik mindenfelé a nagy elégedetlenség. Azért dühörög alattunk a föld. Mintha a fékevesztett szenvedélyek ki akarának törni s rettenetes pusztulást idézni elő. Hiába foltozzuk a régi tömlőt az emberi bölcsesség rongyaival. Az emberi szívet csak Isten elégítheti ki s addig nem lesz béke, nem lesz igaz boldogság, nem lesz szilárd erkölcsiség, míg Istenhez nem térünk. Hiszen valóságos esztelenység elvetni magunktól az áldásokat, melyeket a mindenható és mindenkit szerető Isten ad. Térjünk meg azért hozzá. Térjünk meg böjtöléssel, csak hogy böjtölésünk legyen olyan, amelyet az Úr akar. Ne sanyargatásban álljon a böjtölés, sem bizonyos ételek kiválogatásában, hanem mértékletességben s áldozatkészségben. Térjünk meg sírással és kesergéssel is, csak hogy sírásunk és kesergésünk ne legyen

általán jajveszélés, hanem igaz bűnbánatunk kifejezése. Sirassuk meg bűneinket, mulasztásainkat, közönyösségünket. Így tegyük eleget az Úr felhívásának. Ha jól megvizsgáljuk magunkat, bizony meglátjuk, hogy mindnyájunkban van valami kivétel s azért mindenkinek szüksége van a megtérésre."

Barátka. a tiszántúli református egyházkerület tulajdonát képező missziói telep. Ott fekszik az a Sebes-Körös partján, a nagyváradi—kolozsvári fővonal legkiesőbb részén, a Zichy-barlang közelében, a révi Tündérvár szomszédságában, hatalmas platán- és fenyőfák között. A jó Isten is pihenésre, üdülésre teremtette azt a helyet, ahol a természeti szépségek gyönyörködtenek, a jó hegyi levegő életet, a friss szabadfürdő üdít, a fenyők susogása és a madarak éneke megnyugtat. Látogassa meg a nyár folyamán egyházkerületünk e végvárat, ahol szívesen látott vendég lesz. Elszállásolás és minden gazdasági vonatkozású ügyben bizalommal forduljon a telep gondnokához, Csoknyay Bertalan nyug. áll. isk. igazgatóhoz, ki készséggel szolgál felvilágosítással.

A bombakárosultak felsegélyezése érdekében az Egyetemes Konvent elnöksége felhívást bocsátott ki, melyet lelkipásztortestvéreink már kézhez vettek. Emlékezet okáért közöljük, hogy a bombakárosultak javára természetbeni adományokat egyházkerületünkben a következő címre kell küldeni: Dr. Makkai Sándorné egyházkerületi nőszövetségi elnök, Debrecen, Nagyerdő, Dóczi József-u. 5. szám. Pénzadományok az Országos Földhitelintézet címére küldendők Budapestre, erre a célra ott megnyitott folyószámlára; az összeg eredetének (egyházközség) és céljának pontos megjelölésével.

Könnymű házasságok — korai válások. Magyarországon a legfiatalabb férfiak — a népszámlálás adatai szerint — 16 évesek, az asszonyok kora pedig a 14. életévvel kezdődik. A több, mint 3 millió férj között húsz volt 16 éves, az asszonyok közül hetven még nem érte el 15. életévét. Nem egy esetben a válások is koraiak. A legfiatalabb elvált férj a legutóbbi népszámlálás időpontjában még nem volt 20 éves, a legfiatalabb elvált asszony 15. életévét sem érte el. Hét olyan özvegy férjet is talált a népszámlálás, akik alig múltak 19 évesek, az asszonyok között pedig akadt egy olyan özvegy, aki még nem töltötte be 15. életévét. (Egység Útja.)

Budapesten a tökepénzesek és háztulajdonosok 69,6%-ának nincs gyermeke, 20%-nak egy gyermeke van. A szabadfoglalkozásúak (üggyédek, orvosok, írók, művészek) 61%-a gyermektelen. A főbérleti köztisztviselők 55, a magántisztviselők 58, önálló iparosok 48,6, önálló vállalkozók 44,6, önálló kereskedők 50,9, nyugdíjasok 51,7%-ának nincs gyermeke. Am az altszektéknél már csak 35%-nak nincs gyermeke, az ipari munkásoknál viszont 44%-nak. (Egység Útja.)

Gondoskodás az egyházi tisztviselőkről: Debrecen példaadása. A debreceni református egyház gazdasági bizottsága, folyó évi május hó 9-én tartott gyűlésében foglalkozott azzal a gondolattal, hogy az egyház szolgálatában álló tisztviselőknél természetbeli szolgáltatásokkal kellene segíteni. Az egyház hajlandó lenne minden tisztviselőjének (lelkészeknek, tanároknak, tanítóknak, közigazgatási tisztviselőknak) továbbá minden állandó és rendszeres egyéb alkalmazottjának természetben kiszolgáltatni az egyházi földek haszonbérletét. A haszonbérletért járó terménymennyiségből annyi búzát, amennyit egy-egy személy, a mindenkor fennálló állami szabályok értelmében kaphat és felhasználhat. A haszonbérletnek ennyi terményt ki kell szolgáltatni a haszonbérbeadók részére, a jelenleg fennálló miniszteri rendeletek értelmében, úgyhogy a pontrendszer szerint ez a mennyiség a haszonbérletnek javára számít. Ennek a kormányintézkedésnek megfelelő kiterjesztését kéri a debreceni egyház, akként, hogy az egyháznak, mint haszonbérbeadónak tisztviselői és alkalmazottjai is részesülhessenek ebben a kedvezményben. (Követésreméltó példaadás ez minden gyülekezet részére.)

„Fiúk-falva”. A debreceni KIE gazdagította meg egyházi életünket ezzel a szokatlanul hangzó szóval. Az a KIE, amelynek budapesti csoportja megalkotta az első magyar cserkészcsapatot; ez viseli büszkén az 1-es számot a magyarországi száz és ezer cserkészcsapat közül; a debreceni KIE pedig arról nevezetes, hogy az első világháború után, még a forradalmak zajlása ideje alatt: tartotta meg magyar földön az első „Anyák Vasárnap”-ját. A debreceni KIE vállalkozott arra, hogy a világháború forrataga és a forradalmak dicstelen elmúlása után, a debreceni utcákon

elszaporodott koldusgyermeket napközi otthonba gyűjtötte s tisztességes életre, iskolába járásra és imádkozásra szoktatta és nevelte. Ez a napközi otthon, közel húsz év óta mind máig áldásosan működik. Most aztán továbbmentek egy hatalmas lépéssel a mi Isten Lelke által vezérelt fiaink. A felnövekedő suhanc utcagyermek számára, Debrecen város megértő polgármesterének, Dr. Kölcsey Sándornak jóvoltából, a Szepes-tanyán otthont s földet kaptak s ide kitelepítettek 20—25 fiút. Természetesen igen komoly, de mégis végtelen gyöngéd és szeretetteljes pedagógiával — végtelen nagy türelemmel és kifogyhatatlan imádságokkal és könyörgésekkel: embereket formáltak ezekből a fiúkból, akik ma dolgoznak, Bibliát olvasnak, tanulnak, önállóan imádkoznak. Pestalozzira emlékeztető hősök a vezetőik, akik nyíltan hitvallást tesznek arról, hogy Isten velük naponta csodákat művel... Május második vasárnapján szokták megtartani Debrecenben (s úgy tudjuk, országsszerte mindenütt) az „Anyák Vasárnap”-ját. Ez évben ezt az ünnepélyt, a *Fiúk-falva* bemutatkozására és propagálására érdekében tartották meg, a debreceni Déry Múzeum előadótermében; ezen D. Dr. Révész Imre püspök tartotta a megnyitó beszédet. Nagy örömünkre szolgál, hogy értékes beszédét Lapunk múlt számának vezetőhelyén teljes terjedelmében közölhettük. A *Fiúk-falvát* ismertette Szekeres Mihály, a telep vezetője. Végül: A *szerepet pedagógiája* címmel, a *Fiúk-falva* nevelői kérdéseiről előadást tartott Dr. Péter Zoltán a debreceni Kollégium igazgatója. A gazdag ünnepélyt a Dóczi polgári leányiskola énekkarának művészi énekszámjai és Nánási Mihály theologus szavalata egészítették ki. Az ünnepély iránt nagy érdeklődés nyilvánult meg és tekintélyes összeg jutott a szent célra.

Belmissziói munka a templomokban. Országsszerte igen sok helyen háborús célokra igénybevétték az iskolákat és a gyülekezeti termeket. Isten iránti hálával jegyezzük fel Krónikánkban, hogy a belmissziói munka emiatt fennakadt sehoh sem szenved. A templomok rendelkezésünkre állanak s ott bibliaórákat, nőszövetségi, lánykörti vagy ifjúsági összejöveteleket, gyermekistentiszteleteket igen alkalmasan meg lehet tartani. Megoldható a vasárnapi iskolák ügye is: kisebb csoportokat képezünk a gyermekekből, a templom egyes padcsoportjában vagy a karzaton; ezt a gyermekek egy-kettőre megszokják s a csoportos tanítás végén, közös befejező áhitatra összegyűlnek, együtt énekelnek és imádkoznak. Tudomásunk szerint így van ez nagyon sok helyen és ahol még nem volna: ajánljuk, tessék megpróbálni és gyakorlatba venni!

Védekezünk a jégkár ellen. A jégverés ellen nem védekezhetünk, pedig a gazdának legveszedelmesebb ellensége, de kártevése ellen igen. Úgy egyéni, mint nemzetgazdasági szempontból mindig súlyos feladatot képezett a jégkártetés s ezzel szemben a védekezés és mégis azt kell megállapítani, hogy amíg a külföld nagy gondot fordított arra, addig Magyarországon könnyelmű közömböség vették a dolgot. Pedig Magyarország a legsúlyosabb és a legjégveszélyesebb területe Európának. Van is aztán kárunk bőven, majdnem minden évben s nyomában aztán szegénység, baj, nyomorúság. Ezért tartjuk fontosnak a magunk részéről minél hangsúlyozottabban foglalkozni ezzel a kérdéssel. Ugyanerre kérjük lelkész testvéreinket is. — Hiszen a reánk bízott hívek túlnyomó többsége földműveléssel foglalkozik. Kihatása tehát kiterjed egyházunkra is, s a lelkészekre is. Arra kérjük a lelkész urakat, hogy a legkomolyabban, a hívek iránti gondoskodó szeretettel kezeljék ezt a kérdést s igyekezzenek annak horderejéről nemcsak meggyőzni a híveket, hanem rá is segíteni őket a jégkárbiztosítás megkötésére. A díjkérdés nem lehet irányadó, mert ha jégkár történik, a kártérítés összegéből arra is telik. Ha nem történik, a megmaradt termény értéke bőven kárpótolja azt. Az is fontos, hogy minél korábban eszközöljük a jégkárbiztosítást, mert a díj összege ugyanaz és sohasem lehet tudni, hogy mikor zúdul rá terményeinkre a jég pusztítása, s azután már nem biztosítani, hanem csak magunknak szemrehányást tenni lehet. Az is fontos, hogy népünk jégkár elleni biztosítását a Gazdák Biztosító Szövetkezeténél, illetve a községi helyi megbízottaknál adja fel, de lehet az ORJÓ Igazgatóságánál, vagy az egyes kerületi ORJÓ Irodáknál is. Bővebb felvilágosítást s nyomtatványokat bármelyiktől lehet kérni, a részleteket pedig a Lelkészegyesület 16. száma közölte. Ha a lelkésznek részes mivélője van s az nem hajlandó a biztosításra, a maga résztermésére külön megkötheti a biztosítást. Ha a lelkész önállóan köti meg a maga biztosítását, vagy akár másokét is, az után teljes jutalékot kap. Az ilyen biztosítást leghelyesebb az ORJÓ

központba küldeni, Budapest, Üllői-út 17. II/3. A lényeg azonban mindenképp az, hogy különösen a mostani rettenetes világháború annyiféle pusztításaira gondolva, mind egyéni, mind nemzetgazdasági szempontból ne mulassza el senki sem terményeinek jégkárelleli biztosítását s hogy a lelkipásztorok szíveskedjenek erről a gyülekezetet minél szélesebb körben felvilágosítani. *Egerházy Lajos, ORJÓ igazgató.*

Vay Miklósnak a sárospataki főiskolai nagykönyvtárban egy hatalmas képe van, azonkívül a tanácsterem előtt a falba erősítve egy carrarai márványból készült domborműve. Ez utóbbiról az 1898—99-i értesítő 143. s az 1887—1888: 71. lapján ezt olvassuk: „Főiskolánk világi főgondnoka, báró Vay Béla elődjének és rokonának, felejthetetlen volt főgondnokunknak, báró Vay Miklósnak domborművének képét készítettén el márványból Olaszországban, e ritkabeccsű műremeket főiskolánknak ajándékozta s az ideiglenesen a szépművészeti múzeumban helyeztetett el, míg annak megfelelő és mindenki által hozzáférhető impozáns helyet nem találunk.“ 1931 óta a főiskola legrégebbi címerével szemben foglal helyett. Az impozáns kép hajlott férfikorában (1873) ábrázolja Vayt. A képről az 1873-i egyházkerületi jegyzőkönyvben e sorok olvashatók: „e nap emlékére, legszebb férfikori életnagyságban kiállított s megőrzésül a sárospataki főiskolai könyvtárba szánt olajfestményű hű arcképe a gyülekezet harsány örömradiásai közt lelepleztetett (a megyeházi gyűlésteremben 1873. V. 8). Vay és neje Geymüller Katalin nevével elnevezett alapítvány 1861-ben (2000 o. é. frt) a 300-ados alaphoz van benne. (Sp. Lapok.)

Svájeban újabban sokat foglalkoznak a menekülők lélektanával, mert azok viselkedése eltér az átlagos emberétől és sok meglepetést tartogat. Megállapították, hogy a menekülés ténye olyan súlyos sebeket ejtett rajtuk, hogy átmenetileg lelki betegeknek tekinthetők. Időfogalmukat elvesztik, mivel minden régi kapcsolatuk megszakadt, semmi új közösségbe, életrendbe nem akarnak beleilleszkedni. Mindennel elégedetlenek, mindent az otthonnal hasonlítanak össze. Igen erős a becsvágyuk és a kötöttségektől szabadulni akarásuk. Munkakedvük egyáltalában nincs. A gyógyulás első és legfontosabb lépésének azt találják, hogy helyesen választott és rendszeres munka által az új közösségbe helyet találjanak számukra.

Kézzelet írt, háziilag sokszorosított és házról-házra továbbított levelekben adnak hírt egymásnak a francia református egyház tagjai gyülekezeteik életéről, egyházuk sorsát érintő eseményekről és így tesznek vallomást legyőzhetetlen hitükről.

HIVATALOS ÉRTEŚÍTÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

2147—1944. szám. TÁRGY: *Anyakönyvi kutatás.*

FELHÍVÁS

a nagytiszteletű lelkipásztor urakhoz.

Dr. Szendrő Józsefné székesfővárosi tanítónő, budapesti (VIII., Mátyás-tér 5a., I. 8) lakos kérelmére elrendelem nevezett nagyszülei: Szabó Miklós volt nyírkérsi lelkész és felesége Nemes Erőss Karolina házassági anyakönyvi és Nemes Erőss Karolina születési anyakönyvi bejegyzésének felkutatását.

Ismert adatok a következők: Nemes Erőss Karolina 1864 március 9-én Benken, 47 éves korában halt meg. Szabó Miklós és Erőss Karolina szülők András nevű gyermeke 1843 február 14-én Nyírkérsen, Sándor fiok 1840 január 12-én Benken született.

Szabó Miklós Benken és Nyírkérsen volt lelkész. Az anyakönyvi bejegyzések megtalálása esetén kérelmező értesítendő.

Debrecen, 1944 május 22.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

2131—1944. szám.

TÁRGY: *Anyakönyvi kutatás.*

FELHÍVÁS

a nagytiszteletű lelkipásztor urakhoz.

Kádár Andor gyógyszerész, sátoraljaújhelyi lakos kérelmére elrendelem nevezett nagyatyja: Kádár Mihály születési anyakönyvi bejegyzésének felkutatását.

Ismert adatok a következők: Kádár Mihály 24 éves korában Körösladányban kötött házasságot 1860-ban és ott született 1865-ben Gyula nevű fia is. Valószínű, hogy Bihar vagy Békés megyében 1836 körül született.

A bejegyzés megtalálása esetén kérelmező értesítendő, aki a felmerülő kutatási és kiállítási díjakat megtéríti. Debrecen, 1944 május 24.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

2247—1944. szám.

TÁRGY: *Anyakönyvi kutatás.*

FELHÍVÁS

a nagytiszteletű lelkipásztor urakhoz.

Zsiday Gyula budapesti, Vörösmarty-u. 40., I. 8. alatti lakos kérelmére elrendelem nevezett nagyszülei házassági és szépapja születési anyakönyvi bejegyzésének felkutatását.

Ismert adatok a következők: Nagyapja: Zsiday Menyhért református lelkész született 1829-ben, nagyanyja: Nagy Eszter született 1834-ben Rohodon, Szabolcs megyében. Házasságra léptek 1850—1869-ig terjedő idő körül. Az ismert első gyermek 1869-ben Jék (Szabolcs m.) községben született. Zsiday (Siday) András 1794 körül ismeretlen helyen született; házasságra 1830-ban Rohodon Helmecki Borbálával lépett.

Kérelmező ősei mind református lelkészek voltak. Az anyakönyvi kivonatokra sürgős katonai célra van szükség. Kérelmező az okmányok megküldőinek 150 pengő kutatási díjat ajánlott fel.

A bejegyzések megtalálása esetén kérelmező értesítendő.

Debrecen, 1944 május 20.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

PÁLYÁZATI HIRDETMEŒYEK

Minden pályázati hirdetményt egyházkerületünk hivatalos lapjában: a Debreceni Protestáns Lapban közzé kell tenni és a Kiadóhivatal címére (Debrecen, Kálvin-tér 17., Püspöki hivatal, Postafiók 65) kell beküldeni.

Hirdetési díj szavanként 10 fillér. Legkisebb hirdetési díj 2 pengő.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

2183—1944. szám.

PÁLYÁZAT.

A máramaros-ugocsa református egyházmegye kebelébe tartozó és a kongrua szempontjából a vallás- és közoktatásügyi miniszter 30,725—1944. II. ü. o. számú rendeletével elismert *felsővisói* református *szórványmissziói* egyházközség püspöki kinevezés útján betöltendő *lelkészi* állására pályázatot hirdetek.

Javadalom: Tisztességes lakás megfelelő kerttel. (Amíg a lelkészi lakás felépül, az egyházközség ideiglenes lakást bérel.) Kézpénz az egyházközség pénztárából, havi előleges részletekben fizetve, évi 1080 P. stóla, évi 1607-70 P állami fizetéskiegészítés, kor- és családi pótlék szolgálati idő és családi állapot szerint.

Kötelesség: Az E. T.-ben előírt lelkeszi teendők pontos és lelkiismeretes teljesítése. A szórványokban és tanyákon, valamint a katonák között az érvényes és ezután életbelépő missziói szabályrendeletekben előírt lelki munka végzése, általában az egész missziói terület gondozása.

A szabályszerűen felszerelt pályázati kérelmek e hirdetés megjelenésétől számított 15 napon belül adandók be Papp József espereshez, Máramaroszigetre (Máramaros vármegye).

Debrecen, 1944 május hó 24.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

2180—1944. szám.

PÁLYÁZAT.

Az érmelléki református egyházmegyébe tartozó, újonnan szervezett s az államsegély szempontjából a vallás- és közoktatásügyi miniszter 3062—1944. II. ü. o. sz. rendelettel elismert *érselindi* szórványmissziói egyházközség püspöki kinevezés útján betöltendő lelkeszi állására pályázatot hirdetek.

Javadalom:

1. Lakás természetben vagy lakbér.
2. Tíz (10) kat. hold föld.
3. Kézpénz Kettőszáznegyven (240) pengő.
4. Stóla.
5. Állami fizetéskiegészítés: Egyezernyolcszáznegyvennégy (1844) pengő. Továbbá kor- és családi pótlék, szolgálati idő és családi állapot szerint.

Kötelessége:

a szórványközpontban, valamint a hozzácsatolt szórványokban az istentiszteletek végzése, a lelkigondozás, az állami iskolai vallásoktatás, s minden az egyházi törvényben megállapított teendők végzése.

A szabályszerűen felszerelt kérvények a pályázati hirdetés megjelenésétől számított 15 napon belül *Szekelyhidra*, a Református Esperesi Hivatalba adandók be.

Debrecen, 1944 május 17.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

Nyirtura református egyházközsége 21 napi határidővel pályázatot hirdet *tanítónői* állásra. Fizetésből 90% államsegély. Lakás. Reábizott osztályokat tanítja. Segít a belmisszióban. Szükségben kántorizál. Pályázat Nyirturára küldendő.

Püspöktelei református iskolaszék lemondás folytán megüresedett *II. sz. tanítói* állásra pályázatot hirdet. Javadalom: 10% helyi hozzájárulás, 90% államsegély, törvényes lakbér. Pályázati határidő 21 nap. Pályázatok Református Lelkeszi Hivatal, Kiszombor küldendő.

Vasmegyer (Szabolcs m.) református egyházközsége pályázatot hirdet lemondás folytán megüresedett *III. sz. tanítónői* állásra. Javadalma: 90% államsegély, 10% helyi hozzájárulás és lakbér. Kötelessége: a reábizott osztályok tanítása és belmissziói munkában való segédkezés. Pályázati határidő 21 nap. Kellően felszerelt kérvények Iskolaszék Elnöksége, Vasmegyer címre küldendő.

TARTALOM:

Barcza József: Megtartatásunk feltétele
Szenes László: Készülés közben
Sípos Károly: A Szentlélek munkája az Egyházban
Baja Mihály: Költemények
Dr. Péter Zoltán: A szeretet pedagógiája
Szolgatárs: Levelek egy ifjú szolgatárshoz
Magvető: Meditáció a vasárnapi iskoláról
Irodalom — Hírek az egyházmegyékből — Halottaink —
Kronika — Hivatalos értesítés — Pályázati hirdetések — Hirdetések

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1944—1347.

KISS FERENC

Telef.: 384-447.

Ötvöstanár, ref. presbiter

BUDAPEST IV., HARISBAZÁR-U. 3.

Úrvaesorai és keresztelési edények,
nászajándékok, ékszerek stb.

Törött tárgyakat javítok, becserelek. Aranyozok, ezüstözök.

Szövetek, selymek,

függönyök, függönykelmék, retikülök, kötött-
árúk, női és férfifehérneműek, rövidárúk
nagy választékban.

PETRIK KÁROLY DEBRECEN,
női és férfi divat üzlete Ferenc József-út 25

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedés
DEBRECEN

Alapította:
Sesztina János
1819-ben.

TELEFON: 20-06 és 15-41

IPARI, MEZŐGAZDASÁGI, HÁZTARTÁSI,
GÁZOLTALMI és LÉGVÉDELMI CIKKEK.

Alföldi Takarékpénztár Debrecenben

Ferenc József-út 16.

Foglalkozik a banküzlet minden ágával.
Betéteket legelőnyösebben gyümölcsözlet
és azonnal kifizet.

KÖLCSÖNÖKET ALLANDÓAN FOLYÓSÍT.

Telefonok: 17-70 és 22-32.

KONFIRMÁCIÓRA

ELŐKÉSZÍTÉSRE:

- APOSTOL ELEK: Konfirmációi káté, az elemi iskola V—VI. osztályát elvégzettek részére ára P—70
VIRÁGH JÓZSEF: Konfirmációi káté az elemi iskola VI. osztályát nem végzett, tanyákon és szórványokon lakó konfirmálók számára ára P—50
DR. PATAY PÁL: Konfirmációi káté, fiú- és leányközépiszkolák IV. osztálya számára ára P—80
ERDŐS JÓZSEF: A Heidelbergi Káté ára P—60
D. DR. RÉVÉSZ IMRE: Öntudatos Hit ára P—30

AJÁNDÉKUL:

- DR. ERDŐS KÁROLY: Az én vallásom ára P 1—
URAY SÁNDOR: Édesanyám imakönyve (fél-vászon) ára P 4—
SZIKSZAY: Keresztyén tanítások ára P 8—

MEGRENDELHETŐ:

Méliusz

KÖNYVKERESKEDÉS
Debrecen, Ferenc József-út 26.

ANGSTER JÓZSEF ÉS FIA

ORGONA- ÉS HARMÓNiumGYÁR RT.
PÉCS, József-u. 30. TELEFON: 17-14.

Fiókhözem: Rákospalota, Pázmány-utca 72. sz.

Telefon: Budapest, Új orgonák, mindennemű javítás és
484-497. átépítés. Kötő hangú harmóniumok.
Mélynyos feltételek, művészi kivitel.

